

Stavovi opće populacije o međugeneracijskoj povezanosti i njenoj integraciji u društvo

---

Pintarić, Emina

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:023151>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-17**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

**Sveučilište
Sjever**

Završni rad br. 1630/SS/2022

**Stavovi opće populacije o međugeneracijskoj povezanosti i
njenoj integraciji u društvo**

Emina Pintarić, 4290/336

Varaždin, rujan 2022.. godine

Sveučilište Sjever

Odjel za Sestrinstvo

Završni rad br. 1630/SS/2022

Stavovi opće populacije o međugeneracijskoj povezanosti i njenoj integraciji u društvo

Student

Emina Pintarić, 4290/336

Mentor

Izv. prof. dr.sc. Marijana Neuberg

Varaždin, rujan 2022. godine

Prijava završnog rada

Definiranje teme završnog rada i povjerenstva

ODJEL	Odjel za sestrinstvo		
STUDIJ	preddiplomski stručni studij Sestrinstva		
PRISTUPNIK	Emina Pintarić	MATIČNI BROJ	4290/336
DATUM	20.9.2022.	KOLEGIJ	Zdravstvena njega starijih
NASLOV RADA	Stavovi opće populacije o međugeneracijskoj povezanosti i njihovoj integraciji u društvo		
NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU	Attitudes of the general population about intergenerational connection and their integration into society		
MENTOR	Marijana Neuberg	ZVANJE	izvanredni profesor
ČLANOVI POVJERENSTVA	1. Valentin Vincek, pred., predsjednica 2. izv.prof.dr.sc. Marijana Neuberg, mentor 3. Mateja Križaj, pred., član 4. dr.sc. Melita Sajko, v.pred., zamjenski član 5.		

Zadatak završnog rada

BROJ	1630/SS/2022
OPIS	<p>Prosječna životna dob pojedinca raste što rezultira sve većim postotkom osoba starije životne dobi u društvu. Uslijed spomenutog, od velike su važnosti međugeneracijski odnosi čija je učestalost u modernijem društvu sve manja kao ishod demografskih i društvenih promjena. Potrebom za razvoj odnosa između različitih generacija počinje provedba programa međugeneracijske povezanosti. Međugeneracijski su programi definirani kao društvena usluga planiranih interakcija skupina nejednake dobi čija je svrha promicanje međugeneracijskih kontakata i uspostava pozitivnog odnosa. Primjena programa međugeneracijske povezanosti nužna je i u zdravstvu. Porast stereotipa zdravstvenih djelatnika usmjerenih prema osobama starije dobi vodi ka neadekvatnom pristupu i pružanju njega korisniku. Međugeneracijski su programi potencijalan način rješavanja spomenutih problema, no također utjecajni su i u razvoju i poboljšanju odnosa između kolega različite životne dobi. U sklopu ovog završnog rada provesti će se istraživanje čiji je ispitati stavove opće populacije o međugeneracijskoj povezanosti, osobama starije životne dobi te susretanje istih s programima međugeneracijske povezanosti kao i želju za sudjelovanjem u njima. Dobiveni rezultati biti će statistički obrađeni i uspoređeni s rezultatima drugih istraživanja o navedenoj temi.</p>

ZADATAK URUČEN

20.09.2022

Predgovor

Veliku zahvalnost, u prvom redu, dugujem poštovanoj mentorici izv. prof. dr. sc. Marijani Neuberg na pruženim savjetima i idejama te stalnoj dostupnosti i uloženom trudu u periodu pisanja završnog rada. Također, zahvalna sam na svakoj danoj informaciji koja je upotpunila moje znanje i svakako će biti korisna u stjecanju radnog iskustva.

Zahvalu upućujem svojim roditeljima i bratu na bezuvjetnoj podršci, požrtvovnosti i svemu pruženom u svrhu postizanja željenog cilja. Ljubav roditelja je istinska te cijenim svaku izrečenu riječ potpore.

Naposljetku, zahvaljujem i svom zaručniku na strpljenju, ljubavi i silnom razumijevanju tijekom studiranja.

Sažetak

Prosječna životna dob pojedinca raste što rezultira sve većim postotkom osoba starije životne dobi u društvu. Uslijed spomenutog, od velike su važnosti međugeneracijski odnosi čija je učestalost u modernijem društvu sve manja kao ishod demografskih i društvenih promjena. Potrebnom za razvoj odnosa između različitih generacija počinje provedba programa međugeneracijske povezanosti. Međugeneracijski su programi definirani kao društvena usluga planiranih interakcija skupina nejednake dobi čija je svrha promicanje međugeneracijskih kontakata i uspostava pozitivnog odnosa. Realizacija programa u zemljama diljem svijeta rezultirala je ozbiljnim shvaćanjem nastalog društvenog problema s ciljem eliminacije istog planiranim međugeneracijskim aktivnostima. Brojne studije ukazuju na dobrobiti programa za sve sudjelujuće generacije. Primjena programa međugeneracijske povezanosti nužna je i u zdravstvu. Porast stereotipa zdravstvenih djelatnika usmjerenih prema osobama starije dobi vodi ka neadekvatnom pristupu i pružanju njege korisniku. Međugeneracijski su programi potencijalan način rješavanja spomenutih problema, no također utjecajni su i u razvoju i poboljšanju odnosa između kolega različite životne dobi. Stoga su pogodni ne samo u svrhu poboljšanja odnosa i pristupa pacijentu, već i u stjecanju više razine provođenja ove humane profesije.

Cilj ovog istraživanja bio je ispitati stavove opće populacije o međugeneracijskoj povezanosti, osobama starije životne dobi te susretanje istih s programima međugeneracijske povezanosti kao i želju za sudjelovanjem u njima. Istraživanje je provedeno na uzorku od 302 sudionika uz korištenje anketnog upitnika provedenog online na društvenoj mreži „Facebook“ u razdoblju od 22. srpnja do 29. kolovoza, 2022. godine.

Istraživanje je rezultiralo pozitivnim stavovima prema međugeneracijskoj povezanosti te poželjnošću uključenja osoba starije dobi u skupine pripadnika mlađe dobi. Također, rezultati istraživanja uglavnom ukazuju na nepostojanje predrasuda prema osobama starije dobi. Nadalje, većinski se dio sudionika susreo s međugeneracijskom povezanošću i navodi želju za sudjelovanjem u programima iste, iako navodi slaganje s nepostojanjem programa međugeneracijske povezanosti u Republici Hrvatskoj.

Zaključno, međugeneracijska je povezanost poznata društvu i priznata od strane istog te sudionici izražavaju želju za sudjelovanjem u njenim programima. No, programima u Republici Hrvatskoj ne pridaje se dovoljno pažnje te su oni unatoč provođenju nepoznati sudjelujućoj općoj populaciji.

Ključne riječi: dob, međugeneracijska povezanost, međugeneracijski programi, odnos, prednost

Summary

The average life expectancy of an individual is increasing, which results in an increasing percentage of elderly people in society. As a result, intergenerational relationships are of great importance, the frequency of which is decreasing in modern society as a result of demographic and social changes. The implementation of the intergenerational connection program begins with the need to develop relationships between different generations. Intergenerational programs are defined as a social service of planned interactions between groups of unequal ages, the purpose of which is to promote intergenerational contacts and establish a positive relationship. The implementation of the program in countries around the world resulted in a serious understanding of the social problem with the aim of eliminating it through planned intergenerational activities. Numerous studies point to the benefits of the program for all participating generations. The application of intergenerational connection programs is also necessary in healthcare. The increase in stereotypes of health professionals directed towards the elderly leads to inadequate access and provision of care to the user. Intergenerational programs are a potential way to solve the mentioned problems, but they are also influential in improving relationships between colleagues of different ages and for acquiring a higher level of implementation of this humanitarian profession.

The aim of this study was to examine the attitudes of the population about intergenerational connection, elderly people and their encounter with intergenerational programs as well as the desire to participate in them. The research was conducted on a sample of 302 participants with the use of a questionnaire conducted online on the social network "Facebook" in the period from July 22nd until August 29th, 2022.

The research resulted in positive attitudes towards intergenerational connection and the desirability of including older people in groups of younger people. Also, the results of the research mostly indicate the absence of prejudices against the elderly. Furthermore, the majority of participants have encountered intergenerational connection and indicate a desire to participate in the same programs, although they agree with the lack of intergenerational programs in Croatia.

In conclusion, the intergenerational connection is known to society and recognized by it, and the participants express their desire to participate in its programs. However, the programs in Croatia are not given enough attention, and despite their implementation, they are unknown to the participating population.

Key words: age, intergenerational connection, intergenerational programs, relations, benefit

Popis korištenih kratica

SAD	Sjedinjene Američke Države
REPRINTS	eng. Research of Productivity by Intergenerational Sympathy
STEP	eng. Shering Teens and Elders Project
OŠ	Osnovna škola
ROK	Radionice za odrasle i klinice
NASEM	eng. National Academies of Sciences, Engineering and Medicine
COVID – 19	Koronavirusna bolest uzrokovana virusom SARS – CoV – 2

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Međugeneracijska povezanost	3
2.1. Međugeneracijski programi	3
2.1.1. Programi u Japanu	4
2.1.2. Programi u SAD – u	6
2.1.3. Programi u RH	8
2.1.4. Virtualni programi	11
2.2. Važnost međugeneracijskih programa	12
2.2.1. Dobrobiti za osobe starije dobi	12
2.2.2. Dobrobiti za osobe mlađe dobi	13
2.3. Međugeneracijsko učenje	13
3. Zdravstveni djelatnici i međugeneracijski programi	15
4. Istraživački dio rada	16
4.1. Cilj istraživanja	16
4.2. Hipoteze	16
4.3. Metode istraživanja	16
4.3.1. Sudionici	16
4.3.2. Instrument istraživanja	17
4.4. Rezultati istraživanja	17
4.4.1. Opći podaci o sudionicima	17
4.4.2. Stavovi opće populacije o međugeneracijskoj povezanosti, njenoj namjeni i integraciji u društvo	21
4.4.3. Opis osoba starije i mlađe dobi te navodi zajedničkih aktivnosti od strane opće populacije	29
4.4.4. Susretanje opće populacije s međugeneracijskom povezanošću i želja za sudjelovanjem u istoj	32
5. Rasprava	34

6. Zaključak	36
7. Literatura	37
Popis slika	42
Popis tablica	43
Popis grafikona	44
<i>Prilog 1: Anketni upitnik</i>	45

1. Uvod

Dob se smatra vremenskim razdobljem življenja ili postojanja. [1] U čovjeka se dob klasificira pomoću četiri dobne skupine, a to su dječja dob (0 – 12 godina), adolescencija (13 – 18 godina), odrasla dob (19 – 59 godina) i naposljetku starija odrasla dob (60 godina i više) koja prema Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji obuhvaća osobe starije dobi (60 – 75 godina), osobe stare dobi (76 do 90 godina) i osobe vrlo stare dobi (starije od 90 godina). [2,3] Postotak osoba starije dobi u društvu raste. Očekivano trajanje života pojedinca promijenilo se tijekom godina te je poraslo za više od trećine. Povećanje osoba starije dobi u populacijskoj komponenti u korelaciji je s padom plodnosti. Spomenuto se odrazilo ne samo na strukturu stanovništva, već i odnose između različitih generacija, posebice osoba starije dobi i djece. [4] Odnosi između ranije spomenutih dobnih skupina, a ujedno i različitih generacija ključni su u procesima evolucije i socijalizacije čovječanstva. [5] Tijekom 19. stoljeća u Americi su se više generacijska kućanstva smatrala normom. Osobe mlađe životne dobi bile su uz rame onima starije životne dobi provodeći zajedničko vrijeme, u poslovnom ili privatnom, odnosno društvenom smislu. [6] Međutim, u 20. stoljeću dolazi do razvoja dotad nepoznatog međugeneracijskog modela uslijed promjena u demografiji i socijalizaciji društva. Razvoj gospodarstva i dostupnosti zapošljavanja i napredovanja potiče migracije u različite zajednice, često dalje od obiteljskih članova starije životne dobi što rezultira nastankom praznine u tradicionalnim međugeneracijskim odnosima. [7] Također, značajan je doticaj između osoba starije i mlađe životne dobi u Sjedinjenim Američkim Državama (SAD) sve neuobičajeniji. Život i odrastanje uz generacije starije dobi sve češće postaje iznimka. [8] Stil života nuklearnih obitelji stvorio je uvjete u življenju koji vode ka ograničavanju i smanjenju vrijednosti uloga osoba starije dobi u obitelji i šire. [7] Slabija interakcija i odvojenost generacija rezultira sve rjeđom razmjenom kontakta, a ponekad i prekidom odnosa kojeg bi uz fizičku blizinu bilo lakše održati. [9] Kvalitetan i čest kontakt pridonosi razvoju pozitivnih međusobnih stavova osoba starije i mlađe životne dobi i doprinosi njihovom odnosu, no ukoliko kontakt nije postojan nema ni njegova pozitivnog učinka na međugeneracijske odnose, bilo unutar obitelji ili u širem društvu. [10] Nadalje, separacija različitih generacija, a ujedno i stvaranje skupina unutar pojedinaca približne dobi temelj su za pojavu dobne segregacije čiji je porast zajedno s porastom stereotipa primijećen šezdesetih i sedamdesetih godina prošlog stoljeća. [5,7] Popularnost dobne segregacije je u porastu te je prisutna u različitim aspektima života obuhvaćajući mjesto rada, školovanja kao i društveni život pojedinca. Prihvatanje dobne segregacije dovodi do njena usidrenja u društvo, a time i stvaranja dobnih stereotipa što otežava razvoj međugeneracijskih odnosa. [5] U svrhu reduciranja dobne segregacije i poticanja razvoja

odnosa između različitih dobnih skupina osmišljene su aktivnosti koje će spojiti različite generacije i probuditi svijest o dobrobitima međugeneracijske interakcije. [11]

Spomenute su planirane aktivnosti sastav međugeneracijske povezanosti koja je detaljnije opisana u prvom teorijskom dijelu rada kao i njeni primjeri i dobrobiti. U drugom je dijelu rada naglasak na istraživanju provedenom anketnim upitnikom na društvenoj mreži u svrhu stjecanja uvida u stavove opće populacije o međugeneracijskoj povezanosti kao i integraciji iste u društvo. Za potrebe ovog rada korištena je stručna literatura u obliku znanstvenih članaka i radova, stručne internetske stranice te provedena istraživanja na teme slične temi ovog rada.

2. Međugeneracijska povezanost

Ideja interakcije s drugima oduvijek je poznata društvu. Brojni su načini okupljanja ljudi, od organiziranih svečanih događaja, sastanaka pa sve do pokretanja udruga s određenim ciljem. Uslijed nastanka razdora u međusobnom odnosu osoba mlađe i starije dobi, javlja se potreba za promocijom i ponovnim razvojem međugeneracijske povezanosti u sklopu društvenog pothvata usmjerenog sastajanju različitih dobnih skupina. [11, 12] Pojam međugeneracijske povezanosti obuhvaća svrsishodno okupljanje različitih generacija pomoću provođenih programa. Razvoj bliskosti uključuje sudjelovanje u zajedničkim, uzajamno korisnim aktivnostima te provođenje zajedničkog vremena. [11] Smatra se da je koncept kohezije nastao sedamdesetih godina prošlog stoljeća u Japanu priključenjem dječjeg vrtića domu za osobe starije dobi. Spomenuti projekt rezultirao je izrazitim uspjehom te je služio kao ideja kasnijem razvoju šesnaestero međugeneracijskih shema. [10] Stoga se Japan smatra pioninom ideje međugeneracijske povezanosti. [13] Nakon kratkog razdoblja ideja je zaživjela i u SAD – u, Kanadi te Nizozemskoj, a dobrobiti koje nosi međugeneracijska povezanost priznate su diljem svijeta od strane stručnjaka. [14] Prvotna se namjena međugeneracijskih programa njihovim razvojem mijenja odnosno područje primjene se širi. Koristi se ne samo u svrhu stvaranja zadovoljavajuće interakcije različitih dobnih skupina, već i kao sredstvo rješavanja društvenih pitanja. Primjerice, nastaju međugeneracijski programi namijenjeni rješavanju problema napuštanja škole, korištenja supstanci, nasilja i drugih. Naposljetku, međugeneracijska se povezanost promovirala i u književnom obliku od strane Kingsona (1986.) koji je u svom autorskom djelu „Veze koje povezuju“ (eng. “The Ties That Bind”) opisao međuovisnost generacija mlađe i starije dobi kao i zalaganje za kulturni opstanak. [15]

2.1. Međugeneracijski programi

Interes za međugeneracijsko povezivanje putem međugeneracijskih programa raste. [16] Međugeneracijski se programi smatraju oblikom usluge koja uključuje kontinuirano planirane interakcije pripadnika mlađih i starijih dobnih skupina s ciljem dobrobiti za sve sudionike. Najčešće proizlaze iz potrebe za jačanjem društvene kohezije te uspostave i poticanja kontakta između generacija, a time i društvenog rasta, osobito kod udaljavanja generacija uslijed promjena u društvenim strukturama. [17, 18] Teorijski je temelj međugeneracijskih programa povezanosti Eriksonov pristup životnom vijeku koji proizlazi iz stajališta da međugeneracijski odnosi donose dobrobit za obje strane koje sudjeluju. Također, prema Allportovoj teoriji kontakta iz 1954. – e godine, međugeneracijski kontakt utječe na smanjenje negativnih stavova uz promjenu istih ka

pozitivnim. [17] Nadalje, međugeneracijski su programi ne samo spoj ljudi, već i njihova interesa te promiču i potiču angažman između različitih dobnih skupina. Programi obuhvaćaju likovne aktivnosti, sportske aktivnosti ili mentorstvo u istima, vježbe matematike, čitanje, glazbene aktivnosti, edukativne radionice, društvene igre i slično. [19, 20] Stvoriti kontakt s osobom druge dobnе skupine ne ovisi samo o osobnom izboru pojedinca, već i o mogućnostima organizacije susreta u kontekstu društva. [21] Od važnosti je napomenuti razliku između aktivnosti međugeneracijskih programa koji se provode jednokratno, sezonski ili godišnje i onih kontinuiranih. Naime, iako oba načina provođenja aktivnosti dovode različite generacije u interakciju, one učestalije provedbe vode ka razvoju kvalitetnijih odnosa. [10] Mjesto provođenja međugeneracijskih programa obuhvaća odgojno – obrazovne ustanove, društvene centre ili stambene ustanove poput domova za starije osobe. [20] Dostupni pregledi određene literature o programima međugeneracijske povezanosti ukazuju na promicanje zadovoljstva i kvalitete življenja uključenih strana uslijed interakcija. [22] Kratkoročna i dugoročna učinkovitost međugeneracijskih programa na različite dobnе skupine potvrđena je od strane Gualano i suradnika (2017.) kao i općenita korisnost istih. [23]

2.1.1. Programi u Japanu

U Japanu je razvoj međugeneracijskih projekata dosegao impresivnu razinu. Programi su sve inovativniji, a interes za međugeneracijska pitanja raste. U gradu Sendai, 1975. – e godine, pokrenut je projekt podučavanja učenika šestog razreda osnovne škole Fukuoka dvama oblicima tradicionalnih plesova, „shishi odori“ i „kenbai“, od strane pripadnika zajednice starije životne dobi. Nakon provedene poduke, učenici su naučeno izvodili na predstavama te podučavali učenike nižih razreda u sklopu školske tradicije međusobnog prenošenja kulture. Nadalje, dvije godine kasnije Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi Japana financiralo je projekt naziva „Uzorne škole“ koji je 1994. – e godine zahvaćao osamdesetak škola s ciljem promicanja volonterskih aktivnosti u pripadnika mlađe dobi. Volontiranje učenika obuhvaćalo je posjete lokalnim domovima za osobe starije dobi te kontakt s istima putem aktivnosti u prostorima obrazovne ustanove. Okupljanjem različitih generacija putem tradicionalnih plesova, pisanja i pripovijedanja bavila se organizacija „Živa povijest“ (eng. „Live history“) osnovana 1979. – e godine. Pripadnici dobnih skupina mlađe i starije životne dobi sastajali su se barem jednom tjedno. Također, u Japanu je 2004. – e godine pokrenut program međugeneracijskog suosjećanja kojim se uključuju osobe starije dobi u čitanje slikovnica djeci predškolske dobi u sklopu odgojno – obrazovne ustanove. [24] Uz spomenuto, osnovana je i građanska grupa pod nazivom „Podrška školi Aoba“ (eng. „Aoba school support“) od strane volontera osposobljenih za koordinaciju školskih volontera podrške. Više od polovice

uključenih sudionika čine osobe starije dobi. Ovaj projekt manifestira se pružanjem pomoći nastavnicima i djeci u svakodnevici njihova obrazovanja. Primjerice, volonteri imaju savjetodavnu ulogu u problemima s matematikom. Također, pratnja su nastavnicima i učenicima prilikom školskih izleta te se provođenjem zajedničkog vremena povezuju s mlađim generacijama. Program uključuje i praktične aktivnosti vikendom kojima su namijenjene učionice u kojima volonteri drže edukacije i predavanja o znanosti ili obrtima, ovisno o interesima učenika. Međugeneracijski program koji se provodi jednom godišnje okupljajući ljude svih generacija, od osnovnoškolaca do umirovljenih osoba, koji zajedničkim snagama u drevnom kampu izrađuju solarne igračke naziva se „Ukleta kuća“ (eng. „Haunted House“). Sljedeći se primjer programa provodi u multifunkcionalnoj ustanovi „Enza“ poznatoj po obilježavanju dječjeg dana u Domu za osobe starije dobi. Osnovnoškolci nakon nastave posjećuju objekt, ručaju, pišu zadaću te uživaju gledajući televiziju ili igrajući društvene igre s korisnicima doma. [25] Nadalje, trogodišnji program „Istraživanje produktivnosti međugeneracijskim simpatijama“ (eng. „Research of Productivity by Intergenerational Sympathy“, „REPRINTS“) pokrenut je 2004. – e godine u javnim školama kojim se volonterskim aktivnostima željelo promovirati produktivno starenje i promicati zdravlje. [26] Godine 2013. – e u Japanu je otvoren i Nagaya toranj prikazan na slici 2.1.1.1. u gradu Kagoshima čiji su stambeni prostori dostupni za najam svakom stanovniku grada i okolnih područja. Cilj izgradnje tornja je stvaranje zajednice bez krvnog srodstva. Trenutno u zgradi žive pripadnici svih generacija, od četvero do devedesetogodišnjaka. Zgrada broji 37 kućanstava te je u obliku slova V što pruža mogućnost međusobne komunikacije. [25]

Slika 2.1.1. 1 Prikaz Nagaya tornja

(Izvor: <https://www.nagaya-tower.com/>, dostupno 28.7.2022.)

2.1.2. Programi u SAD – u

U SAD – u područje međugeneracijske interakcije broji tridesetogodišnju povijest brojnih organizacijskih programa u svrhu promocije i poboljšanja iste. U Ohio – u se 1993. – e godine javlja program „Prijatelji za ručak“ (eng. „Lunch Buddies“) prikazan na slici 2.1.2.1., koji omogućuje osobama starije životne dobi i učenicima zajednički ručak u školskoj kantini uz uvijek prisutne neformalne razgovore.

Slika 2.1.2. 1 Projekt "Prijatelji za ručak" (eng. "Lunch Buddies")

(Izvor: <https://redmond.lwsd.org/activities/lunch-buddy-program> , dostupno 27.7.2022.)

Godine 1999. – e u Floridi je provedena jedna od zajedničkih akcija osoba starije i mlađe životne dobi. Naziv programa bio je „Mladi i stariji protiv kriminala“ (eng. „Young and Elderly against criminal“) te je okupio različite generacije u svrhu izrade prijedloga zakona o suzbijanju nasilja koje su predstavili državnim vlastima. [24] Neprofitna organizacija Ujedinjene generacije (eng. „Generations United“) objavila je nekolicinu međugeneracijskih programa u SAD – u, ujedno i dobitnika „pečata odobrenja“ za 2018. - u godinu. Spomenuti su programi „Program obiteljskih prijatelja“ (eng. „Family Friends Program“), „Prijatelji pomažu u školi“ (eng. „Friends in Schools Helping“), „Povezivanje generacija“ (eng. „Link Generations“) i „Podjela mlađih i starijih“ (eng. „STEP – Shering Teens and Elders Project“). „Program obiteljskih prijatelja“ dodjeljuje mentora starije životne dobi potrebitim obiteljima. Termin potrebite obitelji podrazumijeva posebne izazove obitelji kao primjerice odgoj djece bez bioloških roditelja uz kronično oboljenje. Sljedeći je program, „Prijatelji pomažu u školi“, također mentorski s ciljem pružanja podrške učenicima rizičnog ponašanja. Mentori posvećuju vlastito vrijeme i mogućnosti učenicima koji uz njihovu pomoć grade samopouzdanje i vještine nužne za školski uspjeh. [27] U takvim školskim međugeneracijskim programima osobe starije dobi pružaju doprinos ne samo kao mentori, već i pomoćnici u školskoj knjižnici ili kantini, savjetnici, usmeni povjesničari, gostujući

predavači, prenositelji tradicije ili kao prijatelji. Uz spomenuto, sudjeluju u rekreacijskim i preventivnim programima, satovima likovnih radionica ili glazbe. Osobe starije dobi nerijetko su sudionici nastave iz povijesti prilikom koje dijele vlastita iskustva i mišljenja te učenje čine zanimljivijim. [24] Nadalje, „Povezivanje generacija“ je program obrazovanja polaznika srednjih škola o procesu starenja i pristupu osobama starije životne dobi. Spomenuti program pruža doprinos povezivanju pomoću osposobljavanja osoba mlađe životne dobi o planiranju i provođenju aktivnosti s osobama starije dobi. „Podjela mlađih i starijih“ je više generacijski program udruženja različitih generacija kroz umijeće razgovora kojem je cilj reducirati društvenu izolaciju dijeljenjem iskustava. [27] U Seattle – u, neprofitna organizacija „Međugeneracijske inovacije“ (eng. „Intergenerational Innovations“) osmislila je 2000. – e godine model kojim učenici srednjih škola volontiraju u podučavanju osoba starije dobi radu na računaru. Program također usmjeren na tehnološku edukaciju iz 2001. – e godine provodio se i u četiri osnovne škole u Memphisu pod nazivom „Generacije i inovacije“ (eng. „Generations and Innovations“). Program je obuhvaćao izradu web – stranica od strane osoba mlađe i starije dobi. [24] Nadalje, primjer međugeneracijske povezanosti od najranije dobi odnosi se na program u Atlanti koji provodi volontiranje od strane osoba starije dobi u dječjoj bolnici. D. Deutchman je „djed s intenzivne njege“ prikazan na slici 2.1.2.2., koji dvadesetak godina, nakon umirovljenja 2000. – e godine, volontira na odjelu pedijatrije i neonatologije s intenzivnom njegom dva puta tjedno. Držeći novorođenčad i nedonoščad u naručju, pruža im osjećaj ugone i topline koji doprinose poboljšanju njihova stanja. [28] Naposljetku, „Atlantik“ (eng. „The Atlantic“) je predškolska ustanova unutar Doma za starije osobe u Seattle - u. Svakodnevno djeca i korisnici doma zajedno sudjeluju u glazbenim i likovnim radionicama. Prema podatku iz 2019. – e godine odaziv je toliko velik da je 400 djece na listi čekanja za upis. [29]

Slika 2.1.2. 2 D. Deutchman tijekom volonterske aktivnosti

(Izvor: <https://edition.cnn.com/2020/11/21/us/iyw-icu-grandpa/>, dostupno 28.7.2022.)

2.1.3. Programi u RH

Godine 2006. – e u Rijeci je osnovana udruga pod nazivom “Portić” u svrhu unaprjeđenja dječje dobrobiti. Na slici 2.1.3.1. jedan je od projekata pokrenutih od strane udruge naziva “Teta/barba pričalica/čitalica” koji je osnovan 2009. – e godine. Autorica spomenutog programa je umirovljena pedagoginja K. Vičić. Cilj programa je dječji boravak u zdravstvenoj ustanovi učiniti što ugodnijim. “Tete pričalice” posjećuju bolnice u Čakovcu, Zagrebu, Rijeci, Puli i Splitu. [30]

Slika 2.1.3. 1 "Teta pričalica" tijekom volonterske aktivnosti

(Izvor: <https://www.24sata.hr/news/tete-pricalice-mi-djeci-zelimo-olaksati-boravak-u-bolnicama-675657>, dostupno 28.7.2022.)

Udruga koja je također prepoznatljiva po programu s istim ciljem no pod drugačijim imenom je i “Smiješak za sve”. Projekt iz 2013. – e godine koji obuhvaća naziva se “Laku noć, pričoljupci!”. U večernjim satima svakog dana u godini volonteri posjećuju djecu na bolničkim odjelima čitajući im priče prije spavanja. Prije 5 godina projektu se pridružila G. M. Horvat (60) te verbalizira iznimnu sreću i zadovoljstvo tom odlukom. Volontiranje je moguće za pripadnike svih dobnih skupina, no najniža dobna granica je 16 godina. [31] Nadalje, uoči obilježavanja Dana starijih osoba, Udruga umirovljenika iz Lepoglave je 2017. – e godine, kao i svake druge, organizirala simpatično druženje kojim je spojila različite generacije. Udrugu umirovljenika posjetili su polaznici Dječjeg vrtića Lepoglava s odgajateljicama koje su svirajući tamburice oduševile publiku. Mališani su osobe starije životne dobi obradovali pripremljenim recitacijama i igrokazima te iskazali zanimanje za češćim posjetom. [32] U Osnovnoj školi Draškovec, 2017. –

e godine provodio se projekt zdravog druženja osmislen od strane učenika četiriju naselja u Međimurju koji navode kako su primijetili smanjenje uključenja osoba starije životne dobi u lokalne aktivnosti. U cilju promjene spomenutog, provedena su dva projekta, “Turnir na otvorenom” te “Zdravi dan”. Akcija “Zdravi dan” provodi se uslijed obilježavanja Svjetskog dana zdravlja te se manifestira cjelodnevnim druženjem baka/djedova i unuka. Također, OŠ Tomaša Goričanca u Maloj Subotici predložila je provođenje određenih međugeneracijskih aktivnosti u svrhu promoviranja volonterizma. Neke od aktivnosti su pletenje, kuhanje, promatranje neba tijekom noći, informatika za umirovljenike, društvene igre i drugo. Aktivnosti su predložene na sastanku volontera i vijeća učenika. [33] Sljedeća kreativna radionica održana je u Memorijalnom centru Lipa u svibnju 2018. - e godine pod nazivom “S koljena na koljeno”. Cilj radionice je prijenos znanja uz druženje onih najstarijih i najmlađih sudionika ili članova obitelji. Zainteresiranima je pružena mogućnost istraživanja rodoslovlja te izrade vlastitog obiteljskog stabla. Također, provedena radionica potaknula je polaznike na istraživanje vlastite povijesti i dijeljenje poznavanja iste između članova obitelji i šire. [34] Zatim je, 2019. – e godine, Udruga žena Katarine Josipdol sudjelovala u javnom natječaju u sklopu financiranja projekta u Karlovačkoj županiji te je sufinanciranje provedbe projekta pod nazivom “Aktivno i kreativno kroz međugeneracijsku povezanost” odobreno. Određeni će se novčani iznosi koristiti u svrhu nabavke potrebnih pomagala za etno radionice na kojima će različite dobne skupine izrađivati rukotvorine uz zajedničko druženje s ciljem očuvanja tradicije i međugeneracijskih odnosa. [35] Godinu dana kasnije u Tehničkom muzeju Nikole Tesle u Zagrebu održana je međugeneracijska radionica “Izlet u muzej” namijenjena međugeneracijskim parovima kao što su primjerice djedovi/bake i unuci. Radionica se sastojala od tri dijela. Prvi dio odnosio se na upoznavanje s radionicom, drugi dio bio je posvećen likovnom radu, a treći igranju društvenih igara s voditeljicama. Svrha radionice bila je upoznavanje muzeja te usvajanje znanja o umjetnosti uz razvoj povezanosti između parova. [36] Uz spomenuto, u Sisku je u srpnju 2020. – e godine uoči Svjetskog dana prijateljstva održan međugeneracijski susret u okviru projekta “Međugeneracijski dijalog”. Dijalog spomenut u nazivu smatra se nužnim u razvoju prijateljskih odnosa te je stoga on središnja točka druženja svih dobnih skupina. Projekt je svojim aktivnostima spojio umirovljenike, učenike, roditelje učenika, gerontodomačice i druge iz krajeva Sisačko - moslavačke županije. Sve su provedene aktivnosti bile usmjerene ka poboljšanju međugeneracijskog dijaloga, a time i obaviještenosti osoba starije dobi i pozitivnom rastu kvalitete življenja. Aktivnosti su obuhvaćale susrete pružanja podrške, razvoja dijaloga, tehnološke poduke, edukacije te akcije provođenja slobodnog vremena. [37] Nadalje, “Klubovi za starije osobe” projekt je u sklopu kojeg je u Goričanu održano međugeneracijsko druženje članova Kluba za starije osobe, mještana te umirovljenika. Manifestaciji su se odazvali pripadnici različitih dobnih

skupina te organiziranim aktivnostima kao što su pikado, viseća kuglana ili kviz potaknuli uključenost osoba starije dobi u zajednicu kao i međugeneracijsko druženje. [38] Sljedeći je međugeneracijski program naziva “ROK - radionice za odrasle i klince” realizirao Krapinski muzej. Proveo se 2021. – e godine u parku nadomak muzeja. Pripadnici različite dobi zajedno su istraživali fosile, izrađivali otiske te učili o geologiji. [39] U sklopu Europskog dana međugeneracijske solidarnosti koji se održava 29. travnja, udruga “Aktivni umirovljenici Osijek” je u suradnji s Društvenim ateljeom organizirala festival u svrhu razmjene vještina u travnju ove godine. Festival se sastojao od pet radionica uključujući oslikavanje boca, fotografiranje, kreativno pisanje, izradu nakita i kuglanje. Festivalu su se priključili sudionici mlađe i starije životne dobi koristeći radionice za održavanje međusobnih odnosa i sklapanje novih prijateljstva. [40] Također, u Dugoj Resi je u svibnju ove godine po četvrti put održan međugeneracijski susret u sklopu suradnje Matice umirovljenika i “OŠ Ivan Goran Kovačić te “OŠ Vladimir Nazor”. Susret je priređen na otvorenom uz uređenje cvjetnog područja ispred škola. Djeca su uz osobe starije dobi aktivno sudjelovala u sadnji cvijeća te su postali bogatiji za znanje o njezi i uzgoju biljaka. Nakon odrađenog zadatka, druženje je nastavljeno. [41] Uslijed iznimne dobrobiti druženja, Društvo za psihološku pomoć organiziralo je druženje osoba starije i mlađe životne dobi pod nazivom “Međugeneracijski party”. Okupljanje su uz društvene igre, likovne radionice i kreativne radove dodatno upotpunili glazba i ples. [42] Naposljetku, tekuće je godine Hrvatski Crveni Križ otvorio Centar pružanja međugeneracijske podrške u Petrinji, a sredstva za isti osigurana su od strane tvrtke Visa. Prvi je to centar u Republici Hrvatskoj namijenjen isključivo međugeneracijskoj podršci. Korisnici projekta verbaliziraju zadovoljstvo njime te ga smatraju pozitivnim distraktorom. Jedna od zajedničkih aktivnosti prikazana je na slici 2.1.3.3. [43]

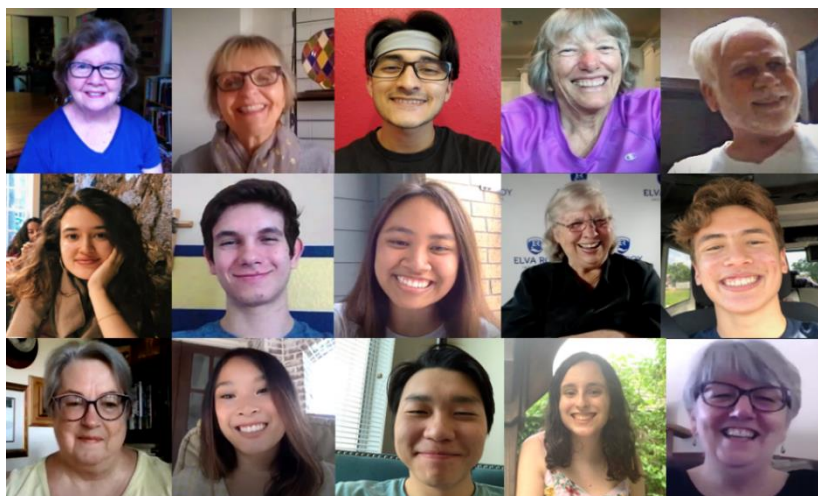
Slika 2.1.3. 2 Aktivnost Centra za međugeneracijsku podršku

(Izvor: <https://www.hck.hr/novosti/hck-otvorio-u-petrinji-centar-za-medjugeneracijsku-podrsku/11308>, dostupno 4.8.2022.)

2.1.4. Virtualni programi

Socijalna izolacija i usamljenost ozbiljan su problem današnjice, a pojava bolesti COVID – 19 doprinijela je razvoju istih. S ciljem pružanja pomoći osobama starije dobi u borbi s usamljenošću, u travnju 2020. – e godine osmišljen je novi međugeneracijski program pod nazivom „Veliki i Mali“ (eng. „Big & Mini“). Želja dizajnera programa bila je uključiti osobe starije od 50 godina u program u svrhu smanjenja socijalne izolacije i usamljenosti koje su prema podacima Nacionalne akademije znanosti, inženjerstva i medicine (eng. National Academies of Sciences, Engineering and Medicine, NASEM) iz 2020. – e godine prisutne kod većeg broja ljudi. [44, 45] Ukoliko je osoba mlađe ili starije dobi zainteresirana za priključenje programu, prijavljuje se putem web – stranice te ispunjava potrebne podatke. Upisom im se šalje poveznica putem koje se educiraju o korištenju programa, a njihovo se znanje potvrđuje završnim kvizom. Po završetku ranije nabrojenog, program pronalazi prikladne sudionike koji se dogovaraju o vremenu sastanka. Komunikacija se provodi putem video poziva kojim razmjenjuju zajedničke interese i vode razgovor stvarajući nova prijateljstva, a na slici 2.1.4.1. prikazan je primjer iste. Kako bi utvrdili učinkovitost programa, dizajneri su koristili anketu zatvorenih i otvorenih pitanja kojima su zaprimili povratne informacije sudionika. Sudionici mlađe i starije dobne skupine verbalizirali su određenu razinu društvene usamljenosti tijekom razdoblja pandemije. No, izvijestili su i o zadovoljstvu životom i međugeneracijskom bliskošću koju im je omogućio program. Važno je napomenuti da je zadovoljstvo životom bilo u visokoj korelaciji sa zadovoljstvom programom. Najčešći razlozi uključivanja bili su sklapanje novih prijateljstva te suočavanje s usamljenošću i znatiželja, a rezultati o zadovoljstvu i razvojem bliskosti dokaz su da je program ispunio očekivanja. [44]

Slika 2.1.4. 1 Snimak zaslona provođenja virtualnog programa

(Izvor: <https://bigandmini.org/>, dostupno 4.8.2022.)

2.2. Važnost međugeneracijskih programa

Niz provedenih studija zaključno navodi da međugeneracijski programi pružaju obostranu korist sudionika. Točnije, utječu na rast svijesti i razumijevanja između osoba starije i mlađe dobi. [19] Međugeneracijski su programi godinama uspješno rješavali društvene (socijalna izolacija), ekonomske (neadekvatne pogodnosti zapošljavanja) i političke (natječaj za reduciranje fondova namijenjenih ljudskim uslugama) probleme zajednice. [7] Osobe starije životne dobi tijekom svog života stekle su brojna iskustva te mogu ponuditi obilje vještina i znanja mlađim generacijama. S druge strane, najmlađe generacije mogu pružiti bezuvjetnu ljubav dok oni odrasliji pomoć u novitetima nepoznatim generacijama starije dobi. Međugeneracijska prijateljstva pružaju posebnu perspektivu života koja je kod svake sudjelujuće strane drugačija, a svojom različitosti doprinosi poboljšanju načina življenja suprotne strane. [46] Uz spomenuto, međugeneracijska interakcija pomaže u očuvanju vještina putem prijenosa s generacije na generaciju i time doprinosi opstanku tradicije i kulture. [8]

2.2.1. Dobrobiti za osobe starije dobi

Odnos osobe starije dobi s osobom mlađe dobi ili djetetom pruža osjećaj slobode i radosti te osobama starije dobi pruža “drugu šansu” i početak ukoliko su nezadovoljni kratkim vremenom provedenim sa vlastitom djecom. [47] Sudjelovanjem u programima međugeneracijske povezanosti u osoba starije dobi povećava se samopoštovanje, smanjuje stres te javlja osjećaj pripadanja društvu uslijed povećanja društvenih kontakata. Također, bolja je intelektualna funkcija i fizička pokretljivost. Nadilaženje međugeneracijskih problema ujedno utječe i na smanjenje usamljenosti te potiče doprinos zajednici novim ulogama osobe starije dobi. [17] Nadalje, aktivne osobe starije dobi koje su uključene u međugeneracijske programe verbaliziraju redukciju depresije i viši stupanj zadovoljstva što je dokazano samoprijavljenim poboljšanjem stanja od strane sudionika. [47, 18] Pilot studija čije je sjedište u Los Angelesu navodi da priključenje programu međugeneracijske povezanosti pozitivno djeluje na blagostanje u osoba starije dobi kao i na redukciju rizika od zdravstvenih problema. [20] Studije pokazuju i pomoć programa u razvoju optimizma u osoba starije dobi uslijed mladosti i živahnosti osoba mlađe dobi prisutne prilikom međugeneracijske interakcije. Razgovor između pripadnika različitih dobnih skupina nerijetko pobuđuje ili potiče određene interese osobe starije dobi koji vjerojatno ne bi bili otkriveni prilikom razgovora s vršnjakom koji se najčešće svodi na bol, uzimanje lijekova i informiranost o preminulim osobama. [10]

2.2.2. Dobrobiti za osobe mlađe dobi

Istraživanja su pokazala da su djeci za potpun emocionalni i socijalni razvoj potrebne barem četiri brižne odrasle osobe. U današnjici su češći kontakti s vršnjacima dok oni međugeneracijski ostaju po strani. Međugeneracijski odnosi ne moraju se odvijati isključivo unutar obitelji. Osobe starije dobi stupanjem u kontakt s osobom mlađe dobi mogu pozitivno utjecati na daljnji tijek njihova života. [47] Osobe mlađe životne dobi sudjelovanjem u programima međugeneracijske povezanosti razvijaju pozitivne stavove o osobama starije dobi te svoje socijalne vještine čine boljima. Uslijed provođenja vremena s osobama starije dobi, osobe mlađe dobi uviđaju važnosti i prioritete njihove dobi što pozitivno utječe na školovanje i akademski uspjeh. [17] Prema podacima programa „Velika braća velike sestre“ (eng. „Big brothers big sisters“), koji se provodi u SAD – u, postoji 46 % manja vjerojatnost od konzumacije ilegalne droge, 27 % manja vjerojatnost od konzumacije alkohola i 52 % manja vjerojatnost od izostanka od škole u osoba mlađe dobi sa mentorom starije dobi. [48] Osobe starije dobi djeci ulijevaju sigurnost i povjerenje te im pomažu u razvoju samopouzdanja i samopoštovanja. Također, odnos s osobom starije dobi omogućuje djeci upoznavanje i stjecanje novih vještina korisnih za daljnji život. Kontinuirano sastajanje doprinosi i smanjenju stereotipiranja te osobe mlađe dobi lakše prihvaćaju starenje kao životni proces. [47] Međugeneracijski programi također omogućuju osobama mlađe životne dobi učenje o načinima savladavanja određenih situacija i emocija na temelju prijašnjih iskustava osoba starije dobi te pridonose razvoju empatije. [8, 10]

2.3. Međugeneracijsko učenje

Termin međugeneracijskog učenja društvu je poznat od pamtivijeka predstavljajući neformalan način protoka informacija između raznolikih dobnih skupina. Sudjelovanjem u programima međugeneracijske povezanosti koji podrazumijeva međusobnu interakciju dolazi i do razmjene znanja odnosno međugeneracijskog učenja. Međugeneracijsko se učenje smatra značajnim dijelom učenja tijekom života u kojem najčešće generacije mlađe i starije dobi razmjenjuju vlastita iskustva i znanja, a samim time stječu i ona nova. Pripadnici starije dobi najčešće generacijama mlađe dobi prenose znanja temeljena na iskustvu, vještine i razne kulturne običaje s ciljem očuvanja tradicije i kulture zajednice. U današnje je vrijeme, kada je društvo modernizirano, spomenuti prijenos znanja sve češće postojan izvan obitelji uslijed promjena u strukturi društva. Međugeneracijsko bi učenje zbog dobrobiti koje nosi trebalo njegovati, poticati i često primjenjivati. Učenje na spomenuti način je obostrano, a samim time i njegova dobrobit. Ono pozitivno djeluje na generacije koje učestvuju te osim usvajanja novog znanja doprinose i razvoju obostranog poštovanja i razumijevanja. Osobe starije dobi nakon podjele svog znanja

osjećaju veće zadovoljstvo jer je upravo ta podjela jedna vrsta doprinosa zajednici. U Europi se provodi dostatan broj projekata u cilju razvoja međugeneracijskog učenja, a jedan od takvih je projekt naziva “Europski pristupi međugeneracijskom cjeloživotnom učenju” koji je bio provedeni dvije godine od 2006. – e. Projektom su se prikazivali primjeri učenja između generacija, onih formalne i neformalne vrste te pružiti podršku i poticati daljnje provođenje međugeneracijskog učenja. [9]

3. Zdravstveni djelatnici i međugeneracijski programi

Zdravstvenoj se njezi pristupa holistički. Cjeloviti pristup obuhvaća pacijenta kao i njegovu obitelj. Međugeneracijska interakcija, a time i stvaranje povezanosti primjenjiva je prilikom pristupanja korisniku. Kreativnošću medicinske sestre/tehničara moguća je integracija međugeneracijskih programa u brigu za pacijenta u svrhu cjelovitijeg pružanja skrbi. U starijoj dobi najčešće dolazi do gubitka bliskih osoba što je pogodno za početak razgovora i educiranje osoba starije dobi o trenutnom periodu života. Također, preveniranje razvoja bolesti, a ujedno i promicanje pravilnog načina života koji doprinosi zdravlju, dio su primarne zdravstvene zaštite. Međugeneracijske su aktivnosti prikladne za provođenje spomenutih mjera s obzirom na stalnu interakciju s osobama starije dobi. Postoji pretpostavka kako promjene življenja u periodu starije dobi nisu nužne, no spomenuto ne vodi ka zdravom starenju koje je poželjno prikazati djeci za lakše shvaćanje ovog procesa. Nadalje, DeBrew (2003.) u svom radu navodi postojanje stereotipa prema osobama starije dobi u zdravstvu. Međugeneracijske aktivnosti imaju moć suzbijanja stereotipa u zdravstvenih djelatnika kao i u djece koja su mogući budući zdravstveni djelatnici. Edukacija zdravstvenih djelatnika poželjna je u svrhu redukcije postojećih stereotipa. Na samom početku implementiranja međugeneracijskih programa u njegu nužno je razmišljanje “izvan okvira” kao i suradnja s poslovnim kolegama. Zdravstveni su djelatnici u mogućnosti povezati međugeneracijske aktivnosti korisnika s drugim ustanovama kao što su odgojno - obrazovne ustanove u sklopu kućne njege, ili doma za osobe starije dobi u kojem rade. Također, uloga medicinske sestre/tehničara je i prepoznati rizik za obje strane u međugeneracijskoj interakciji ukoliko osoba starije dobi izrazi neugodu ili protivljenje u druženju s djecom. Poveznica sestrinstva i međugeneracijske povezanosti uključuje i dobrobiti iste u zdravstvenom statusu osoba starije dobi. Samopoštovanje pripadnika spomenute dobne skupine je veće kao i kognitivne sposobnosti i zdravstveno stanje što vodi ka smanjenju potreba za medicinskom i sestriškom skrbi. [49] Uz odnos prema korisniku zdravstvene usluge, međugeneracijska se interakcija odnosi i na zdravstveno osoblje i odnose unutar osoblja. S obzirom da postoji mogućnost sudjelovanja zdravstvenih djelatnika različitih dobnih skupina u zajedničkom radu, edukacija istih o dobrobitima i načinima međugeneracijske interakcije je nužna. Ukoliko se provode programi poboljšanja odnosa između kolega različite dobi, rad i suradnja će biti kvalitetniji i pružiti bolje rezultate. Dakle, međugeneracijska povezanost i njeni programi korisni su i u “team buildingu” u svrhu očuvanja učinkovitih partnerskih odnosa, što doprinosi motivaciji i zadovoljstvu u radu. [50]

4. Istraživački dio rada

4.1. Cilj istraživanja

Svrha istraživanja je ispitati stavove opće populacije o suradnji osoba starije i mlađe životne dobi u sklopu programa međugeneracijske povezanosti. Također, želi se dobiti uvid u mišljenje opće populacije o uključenju osoba starije dobi u skupinu osoba mlađe dobi. Uz spomenuto, cilj istraživanja je i uvidjeti odnos opće populacije prema osobama starije dobi i njihovoj mogućnosti sudjelovanja u aktivnostima s mlađom dobnom skupinom. Naposljetku, želi se ispitati susretanje opće populacije s programima međugeneracijske povezanosti i postojanje želje za sudjelovanjem u istima.

4.2. Hipoteze

U skladu s ciljevima istraživanja formulirane su sljedeće hipoteze:

H1 Stavovi opće populacije o međugeneracijskoj povezanosti i njoj namjeni su pozitivni.

H2 Opća populacija smatra poželjnim uključenje osoba starije dobi u skupinu osoba mlađe dobi.

H3 Unutar opće populacije postoje određene predrasude prema osobama starije dobi i njihovim mogućnostima.

H4 Opća se populacija dosad uglavnom susrela s međugeneracijskom povezanošću i otvorena je prema sudjelovanju u programima iste.

4.3. Metode istraživanja

U svrhu provođenja istraživanja korišten je anketni upitnik „Stavovi opće populacije o međugeneracijskoj povezanosti i njoj integraciji i društvu“ koji se sastoji od 12 pitanja te je osmišljen i izrađen u programu „Google obrasci“ isključivo za potrebe ovog istraživanja. Online anketni upitnik podijeljen je na društvenoj mreži „Facebook“.

4.3.1. Sudionici

U istraživanju je sudjelovalo ukupno 302 sudionika putem anketnog upitnika dostupnog na društvenoj mreži „Facebook“ u razdoblju od 22. srpnja, 2022. do 29. kolovoza, 2022.godine. Istraživanje je bilo u potpunosti anonimno te su sudionici dobrovoljno pridonijeli istome ispunjenjem anketnog upitnika.

4.3.2. Instrument istraživanja

Anketni upitnik sastoji se od 9 pitanja zatvorenog i 3 pitanja otvorenog tipa. Šest pitanja o općim podacima sudionika uključuje 4 pitanja usmjerena na sociodemografske karakteristike sudionika, odnosno spol, dob, mjesto stanovanja i završeni stupanj obrazovanja, te 2 pitanja koja se odnose na življenje s osobom starije dobi i stavove prema osobama starije dobi koji su označeni pomoću pet stupnjeva, od „negativni“ do „pozitivni“. Jedno pitanje, namijenjeno ispitivanju stavova opće populacije o međugeneracijskoj povezanosti i njenoj integraciji u društvo, obuhvaća 20 tvrdnji s priloženom Likertovom skalom, uz odgovore: 1 – u potpunosti se ne slažem, 2 – ne slažem se, 3 – niti se slažem niti se ne slažem, 4 – slažem se i 5 – u potpunosti se slažem. Trima pitanjima otvorenog tipa traži se opis osoba starije i mlađe životne dobi te zajednička aktivnost osoba starije i mlađe dobi u obliku kratkog odgovora. Posljednja dva pitanja zatvorenog tipa ispituju susretanje opće populacije s međugeneracijskom povezanošću i želju za sudjelovanjem u programima međugeneracijske povezanosti.

4.4. Rezultati istraživanja

Rezultati analize istraživanja prikazani su u četiri poglavlja:

1. Opći podaci o sudionicima;
2. Stavovi opće populacije o međugeneracijskoj povezanosti, njenoj namjeni i integraciji u društvo;
3. Opis osoba starije i mlađe dobi te navod zajedničke aktivnosti od strane opće populacije;
4. Susretanje opće populacije s međugeneracijskom povezanošću i želja za sudjelovanjem u istoj.

4.4.1. Opći podaci o sudionicima

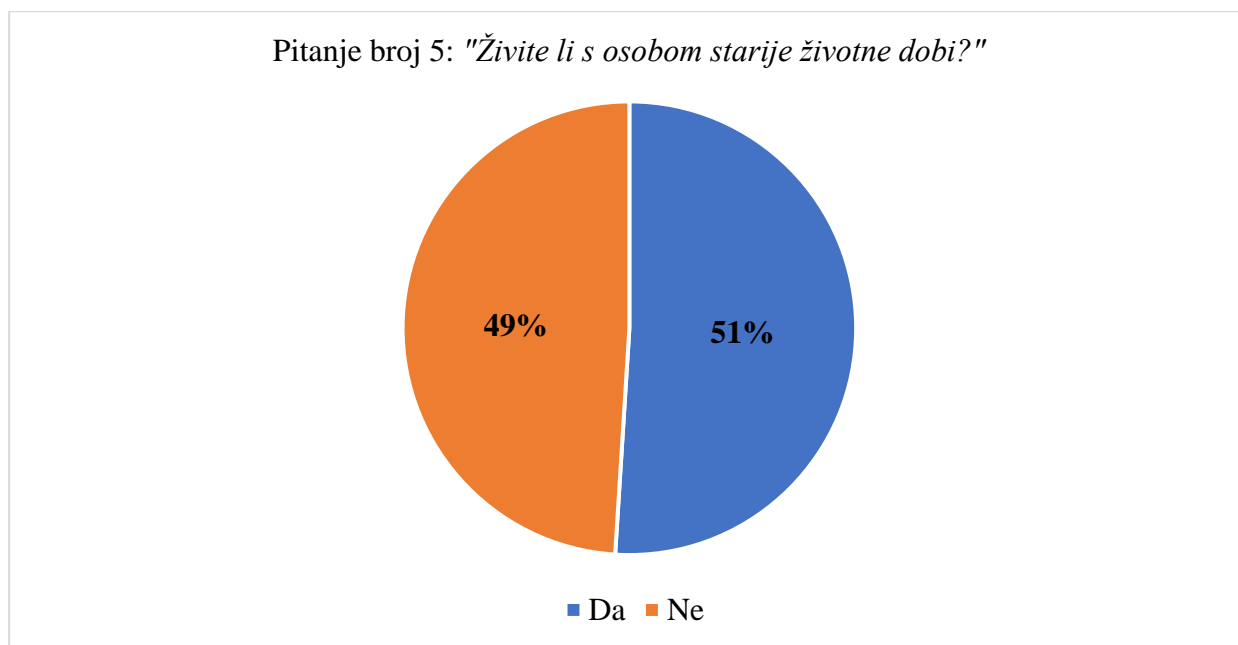
Ukupan uzorak od 302 sudionika obuhvaća 84 muškaraca (28%) i 218 žena (72%). Sudionici su pretežno mlađe dobi, između 18 i 25 godina života (njih 50%). Ruralno područje kao mjesto stanovanja navodi velika većina sudionika, odnosno njih 82%. Kao završeni stupanj obrazovanja, većinski dio sudionika navodi završenu srednju školu (njih 74%). U tablici 4.4.1.1. prikazani su sociodemografski podaci sudionika u obliku apsolutne i relativne frekvencije.

Varijabla i oblik varijable	Broj sudionika	% sudionika
Spol:		
Muški	84	28%
Ženski	218	72%
Ukupno	302	100%
Dob:		
18 – 25 godina	150	50%
26 – 35 godina	60	20%
36 – 45 godina	58	19%
46 i više godina	34	11%
Ukupno	302	100%
Mjesto stanovanja		
Urbano područje	56	18%
Ruralno područje	246	82%
Ukupno	302	100%
Završeni stupanj obrazovanja		
Završena osnovna škola	12	4%
Završena srednja škola	225	74%
Završeni preddiplomski studij	41	14%
Završeni diplomski studij	22	7%
Završeni doktorat	2	1%
Ukupno	302	100%

Tablica 4.4.1. 1. *Sociodemografski podaci sudionika u apsolutnim i relativnim frekvencijama,*

[izvor: autor E.P.]

Nadalje, iako veći postotak sudionika živi s osobom starije dobi (njih 51%), razlika između spomenutih i sudionika koji ne žive s osobom starije dobi je mala a prikazana je na grafikonu 4.4.1.2.

Grafikon 4.4.1. 1. Prikaz rezultata pitanja o življenju s osobom starije dobi, [izvor: autor E.P.]

Također, najveći postotak sudionika označuje uglavnom pozitivne stavove prema osobama starije dobi (44%) koje slijede navodi o pozitivnim stavovima. Pozitivnije stavove verbaliziraju osobe koje žive s osobom starije dobi (4,3 – uglavnom pozitivni) dok je prosječna ocjena stavova u osoba koje ne žive s osobom starije dobi 3,9 – također uglavnom pozitivni stavovi (izračunato pomoću aritmetičke sredine i podataka u tablici 4.4.1.3.). U tablici 4.4.1.2. prikazane su apsolutne i relativne frekvencije odgovora o stavovima prema osobama starije dobi.

Varijabla i oblik varijable	Broj sudionika	% sudionika
Stavovi prema osobama starije dobi		
1 – negativni	0	0%
2 – uglavnom negativni	4	1%
3 – niti negativni niti pozitivni	63	21%
4 – uglavnom pozitivni	133	44%
5 – pozitivni	102	34%
Ukupno	302	100%

Tablica 4.4.1. 2. Prikaz stavova opće populacije o osobama starije dobi, [izvor: autor E.P.]

Varijabla i oblik varijable	Broj sudionika koji žive s osobom starije dobi	Broj sudionika koji ne žive s osobom starije dobi
Stavovi prema osobama starije dobi		
1 – negativni	0	0
2 – uglavnom negativni	3	1
3 – niti negativni niti pozitivni	24	39
4 – uglavnom pozitivni	56	77
5 – pozitivni	71	31
Ukupno	154	148

Tablica 4.4.1. 3. *Prikaz stavova opće populacije prema osobama starije dobi prema življenju s istima, [izvor: autor E.P.]*

Uzeći u obzir završeni stupanj obrazovanja, aritmetička sredina ocjene stavova sudionika svakog završenog stupnja obrazovanja je 4, odnosno uglavnom pozitivni stavovi. Rezultati stavova ispitanika prema završenom stupnju obrazovanja prikazani su u tablici.

Stavovi	Broj ispitanika određenog završenog stupnja obrazovanja				
	Završena osnovna škola	Završena srednja škola	Završeni preddiplomski studij	Završeni diplomski studij	Završeni doktorat
1 – negativni	0	0	0	0	0
2 – uglavnom negativni	0	3	1	0	0
3 – niti negativni niti pozitivni	3	45	9	5	1
4 – uglavnom pozitivni	4	99	19	11	0
5 - pozitivni	5	78	12	6	1
Ukupno	12	225	41	22	2

Tablica 4.4.1. 4. *Stavovi ispitanika prema završenom stupnju obrazovanja, [izvor: autor E.P.]*

4.4.2. Stavovi opće populacije o međugeneracijskoj povezanosti, njenoj namjeni i integraciji u društvo

Narednih 20 tvrdnji (16 pozitivno i 4 negativno formulirane) namijenjenih ispitivanju stavova opće populacije prema međugeneracijskoj povezanosti, njenoj namjeni i integraciji u društvo prikazano je u tablici 4.4.2.1. zajedno s rezultatima slaganja opće populacije sa spomenutim tvrdnjama. Također, u tablici 4.4.2.2. su prikazani izračunati deskriptivni pokazatelji za navedene tvrdnje.

Sudionici se većinski u potpunosti slažu i slažu s tvrdnjom da se prema Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji osobom starije dobi smatra osoba starija od 65. godine života. U drugoj je tvrdnji definirana međugeneracijska povezanost te se 180 (59%) sudionika slaže s istom. Također, većina sudionika, njih 189 (63%), smatra da međugeneracijska povezanost podržava osobe starije dobi pri uključivanju u zajednicu. Najveći broj sudionika, njih 208 (69%), iznosi slaganje s tvrdnjom o doprinosu međugeneracijske povezanosti u mentalnom zdravlju osoba starije dobi, a ujedno i smanjenju razine depresije i socijalne izolacije. Nadalje, većina sudionika sudjelovanje djece i osoba mlađe dobi u međugeneracijskoj povezanosti smatra pozitivnim doprinosom u razvoju komunikacijskih vještina te se slaže s tvrdnjom da spomenuto povećava samopouzdanje i utječe na smanjenje razine ageizma. S tvrdnjom da međugeneracijska povezanost pruža priliku učenja djece od strane starijih generacija, u potpunosti se slažu 204 (68%) sudionika, što je ujedno i većinski udio. Također, najveći broj sudionika u potpunosti se slaže da su međugeneracijska povezanost i njeni obuhvati poželjni i korisni za različite generacije koje sudjeluju u programima međugeneracijske povezanosti. Međutim, značajan broj sudionika neodlučan je po pitanju postojanja interesa osoba starije i mlađe dobi prema zajedničkim aktivnostima te njih 122 (40%) navodi da se niti slaže niti ne slaže s tvrdnjom u kojoj se spominje isto. S druge strane, njih 180 (60%) u potpunosti se slaže da bi iskustvo i mudrost osoba starije životne dobi doprinijeli dječjem svjetonazoru. Najveći broj sudionika, njih 166 (55%), smatra sudjelovanje osoba starije dobi u programu „Tete čitalice“ u dječjem vrtiću poželjnim, kao i zajedničke aktivnosti spomenutih dobnih skupina u obrazovnim ustanovama, što poželjnim smatraju 144 (48%) sudionika. Neslaganje s tvrdnjom da osobe starije dobi nisu pogodne za provođenje vremena s djecom zbog svoje nestrpljivosti i mrzovoljnosti navodi značajan broj sudionika. Nadalje, njih 99 (33%) niti se slaže niti ne slaže da su osobe starije dobi sličnih osobnosti kao djeca, a njih slijede 82 (27%) sudionika koji se ne slažu s navedenom tvrdnjom. Sa sljedećom tvrdnjom koja navodi da osobe starije dobi nisu fizički u mogućnosti pratiti aktivnosti djece uslijed nedostatka snage, 133 (44%) sudionika se niti slažu niti ne slažu, dok se njih 89 (29%) slaže s navedenom tvrdnjom. Većinski dio sudionika posjete djece Domovima za osobe starije dobi smatra poželjnim te navodi niti

slaganje niti neslaganje te neslaganje s tvrdnjom o ugodi osoba starije dobi u vlastitoj rutini i samoći koje bi narušilo sudjelovanje u međugeneracijskoj povezanosti s djecom. Uz spomenuto, 159 (53%) sudionika slaže se da bi napredak međugeneracijske povezanosti u Republici Hrvatskoj doprinio odnosu osoba starije i mlađe dobi. Nadalje, 97 (32%) sudionika niti se slaže niti ne slaže s nemogućnošću provođenja programa međugeneracijske povezanosti u adolescenata zbog postojanja predrasuda prema osobama starije dobi, dok njih 90 (30%) navodi neslaganje s tvrdnjom. Naposljetku, najveći broj sudionika, njih 112 (37%), niti se slaže niti ne slaže s tvrdnjom o postojanju programa međugeneracijske povezanosti u Republici Hrvatskoj, iako dostatan broj sudionika, njih 73 (24%), smatra da spomenuti programi u Republici Hrvatskoj ne postoje.

Varijabla (tvrdnja)	1 – u potpunosti se ne slažem	2 – ne slažem se	3 – niti se slažem niti se ne slažem	4 – slažem se	5 – u potpunosti se slažem	Ukupno
1. Prema Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji, osoba starije životne dobi je osoba starija od 65. godine života.	4	4	33	90	171	302
2. Međugeneracijska povezanost je svrsishodno okupljanje različitih dobnih skupina i generacija u obostrano korisnim planiranim aktivnostima s ciljem razvoja međusobnog razumijevanja i poštovanja te pozitivnog utjecaja.	0	2	27	93	180	302
3. Međugeneracijska povezanost podržava osobe starije životne dobi pri uključivanju u zajednicu.	0	5	25	83	189	302
4. Međugeneracijska povezanost doprinosi mentalnom zdravlju osoba starije životne dobi te pozitivno djeluje na smanjenje razine depresije i socijalne izolacije.	0	4	22	68	208	302

5. Sudjelovanje djece i osoba mlađe životne dobi u međugeneracijskoj povezanosti povećava samopouzdanje, empatiju te doprinosi razvoju komunikacijskih vještina u spomenutim dobnim skupinama.	0	1	18	87	196	302
6. Djeca i osobe mlađe životne dobi koji u najranijoj dobi stupaju u kontakt s osobom starije dobi pokazuju nižu razinu ageizma (diskriminacije i stvaranja stereotipa na temelju dobne skupine).	8	13	34	75	172	302
7. Međugeneracijska povezanost pruža priliku učenja djece od strane osoba starije dobi.	0	1	15	82	204	302
8. Međugeneracijska povezanost i sve što ona obuhvaća poželjni su i korisni za dobnu skupinu starije životne dobi kao i za onu mlađe životne dobi.	0	1	20	84	197	302
9. Osobe starije i mlađe životne dobi imaju interes za zajedničke aktivnosti (npr. šah).	3	40	122	69	68	302
10. Iskustvo i mudrost osoba starije životne dobi doprinijeli bi dječjem svjetonazoru.	0	4	31	87	180	302
11. Poželjno je da osobe starije životne dobi sudjeluju u međugeneracijskoj povezanosti u ulozi „Tete čitalice“ u dječjem vrtiću.	2	2	46	86	166	302
12. Osobe starije životne dobi nisu pogodne za provođenje vremena s djecom zbog svoje nestrpljivosti i mrzovoljnosti.	88	121	73	12	8	302

13. Poželjno je da se u osnovnim školama jednom tjedno provode zajedničke aktivnosti osoba starije životne dobi i učenika.	2	16	66	74	144	302
14. Osobe starije životne dobi su sličnih osobnosti kao i djeca.	20	82	99	67	34	302
15. Osobe starije životne dobi nisu fizički u mogućnosti pratiti aktivnosti djece zbog nedostatka snage.	10	44	133	89	26	302
16. Poželjno je da djeca u sklopu predškolskih i školskih aktivnosti redovno posjećuju Dom za osobe starije dobi.	8	21	57	76	140	302
17. Osobe starije životne dobi vole svoju rutinu i samoću te bi im sudjelovanje u međugeneracijskoj povezanosti s djecom to narušilo.	37	80	119	55	11	302
18. Napredak međugeneracijske povezanosti u Republici Hrvatskoj doprinio bi odnosu osoba starije i mlađe životne dobi.	1	5	40	97	159	302
19. Programe međugeneracijske povezanosti nemoguće je provoditi u adolescenata zbog postojanja stereotipa i predrasuda prema osobama starije životne dobi.	54	90	97	41	20	302
20. Programi međugeneracijske povezanosti u Republici Hrvatskoj još uvijek ne postoje.	45	24	112	73	48	302

Tablica 4.4.2. 1. *Prikaz rezultata dijela upitnika o stavovima opće populacije o međugeneracijskoj povezanosti, njenoj namjeni i integraciji u društvo, [izvor: autor E.P.]*

Tablica 4.4.2.2. sadrži deskriptivne podatke ukupnih rezultata dijela upitnika o stavovima opće populacije o međugeneracijskoj povezanosti, njenoj namjeni i integraciji u društvo. Analizom deskriptivnih podataka, vidljivo je najveće slaganje sudionika s tvrdnjom „Međugeneracijska povezanost pruža priliku učenja djece od strane osoba starije dobi.“ ($\bar{x}=4,62$). S druge strane, najveće neslaganje primijećeno je s tvrdnjom “ Osobe starije životne dobi nisu pogodne za provođenje vremena s djecom zbog svoje nestrpljivosti i mrzovoljnosti.“, ($\bar{x}=2,11$). Uzeći u obzir formuliranost tvrdnje, očekuje se manja razina slaganja s negativno formuliranim tvrdnjama (12., 15., 19., i 20.) i veća razina slaganja s pozitivno formuliranim tvrdnjama (ostale). Ranije spomenuto najveće neslaganje vidljivo je upravo u negativno formuliranoj tvrdnji dok je najveća razina slaganja vidljiva u pozitivno formuliranoj tvrdnji. Aritmetičke sredine kod pozitivno formuliranih tvrdnji variraju od 2,75 do 4,62, te je pomoću njih vidljivo veće slaganje s određenom tvrdnjom (primjerice 4., 5., i 7.) kao i manje slaganje s određenom pozitivno formuliranom tvrdnjom (primjerice 14. i 17.) S druge strane, aritmetičke sredine negativno formuliranih tvrdnji variraju u rasponu od 2,11 do 3,26, te se time 15. i 20. tvrdnja smatraju bolje prihvaćenima od 12. i 19. tvrdnje.

Varijabla (tvrdnja)	N	Min	Max	$\bar{x}$	SD
1. Prema Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji, osoba starije životne dobi je osoba starija od 65. godine života.	302	1	5	4,39	0,838
2. Međugeneracijska povezanost je svrsishodno okupljanje različitih dobnih skupina i generacija u obostrano korisnim planiranim aktivnostima s ciljem razvoja međusobnog razumijevanja i poštovanja te pozitivnog utjecaja.	302	1	5	4,49	0,706
3. Međugeneracijska povezanost podržava osobe starije životne dobi pri uključivanju u zajednicu.	302	1	5	4,51	0,717

4. Međugeneracijska povezanost doprinosi mentalnom zdravlju osoba starije životne dobi te pozitivno djeluje na smanjenje razine depresije i socijalne izolacije.	302	1	5	4,59	0,680
5. Sudjelovanje djece i osoba mlađe životne dobi u međugeneracijskoj povezanosti povećava samopouzdanje, empatiju te doprinosi razvoju komunikacijskih vještina u spomenutim dobnim skupinama.	302	1	5	4,58	0,639
6. Djeca i osobe mlađe životne dobi koji u najranijoj dobi stupaju u kontakt s osobom starije dobi pokazuju nižu razinu ageizma (diskriminacije i stvaranja stereotipa na temelju dobne skupine).	302	1	5	4,29	1,010
7. Međugeneracijska povezanost pruža priliku učenja djece od strane osoba starije dobi.	302	1	5	4,62	0,590
8. Međugeneracijska povezanost i sve što ona obuhvaća poželjni su i korisni za dobnu skupinu starije životne dobi kao i za onu mlađe životne dobi.	302	1	5	4,58	1,472
9. Osobe starije i mlađe životne dobi imaju interes za zajedničke aktivnosti (npr. šah).	302	1	5	3,53	1
10. Iskustvo i mudrost osoba starije životne dobi doprinijeli bi dječjem svjetonazoru.	302	1	5	4,47	0,711

11. Poželjno je da osobe starije životne dobi sudjeluju u međugeneracijskoj povezanosti u ulozi „Tete čitalice“ u dječjem vrtiću.	302	1	5	4,36	0,832
12. Osobe starije životne dobi nisu pogodne za provođenje vremena s djecom zbog svoje nestrpljivosti i mrzovoljnosti.	302	1	5	2,11	0,957
13. Poželjno je da se u osnovnim školama jednom tjedno provode zajedničke aktivnosti osoba starije životne dobi i učenika.	302	1	5	4,13	0,985
14. Osobe starije životne dobi su sličnih osobnosti kao i djeca.	302	1	5	3,04	1,107
15. Osobe starije životne dobi nisu fizički u mogućnosti pratiti aktivnosti djece zbog nedostatka snage.	302	1	5	3,26	0,905
16. Poželjno je da djeca u sklopu predškolskih i školskih aktivnosti redovno posjećuju Dom za osobe starije dobi.	302	1	5	4,06	1,066
17. Osobe starije životne dobi vole svoju rutinu i samoću te bi im sudjelovanje u međugeneracijskoj povezanosti s djecom to narušilo.	302	1	5	2,75	0,995
18. Napredak međugeneracijske povezanosti u Republici Hrvatskoj doprinio bi odnosu osoba starije i mlađe životne dobi.	302	1	5	4,35	0,800

19. Programe međugeneracijske povezanosti nemoguće je provoditi u adolescenata zbog postojanja stereotipa i predrasuda prema osobama starije životne dobi.	302	1	5	2,61	1,130
20. Programi međugeneracijske povezanosti u Republici Hrvatskoj još uvijek ne postoje.	302	1	5	3,18	1,238

Tablica 4.4.2. 2. *Prikaz deskriptivnih podataka dijela upitnika o stavovima opće populacije o međugeneracijskoj povezanosti, njenoj namjeni i integraciji u društvo: raspon rezultata, aritmetička sredina ($\bar{x}$) i standardna devijacija (SD), [izvor: autor E.P.]*

Prva hipoteza rada je „Stavovi opće populacije o međugeneracijskoj povezanosti i njenoj namjeni su pozitivni.“. U analizi podataka vidljivo je nekoliko argumenata za prihvaćanje navedene hipoteze. Argumenti su sljedeći:

- a) 90 % sudionika međugeneracijsku povezanost smatra obostrano korisnim okupljanjem različitih dobnih skupina
- b) 90% sudionika navodi slaganje s tvrdnjom da se međugeneracijskom povezanošću podržavaju osobe starije dobi pri uključivanju u zajednicu
- c) 91% sudionika smatra da međugeneracijska povezanost doprinosi mentalnom zdravlju te smanjuje razinu depresije i socijalne izolacije
- d) 94% sudionika smatra da sudjelovanje u međugeneracijskoj povezanosti povećava samopouzdanje, empatiju i doprinosi razvoju komunikacijskih vještina
- e) 95% sudionika slaže se da međugeneracijska povezanost pruža djeci priliku učenja od osoba starije dobi
- f) 93% sudionika međugeneracijsku povezanost i sve što ona obuhvaća smatra poželjnom i korisnom
- g) 85% sudionika napredak međugeneracijske povezanosti smatra doprinosom međugeneracijskim odnosima.

Uzeći u obzir slaganje opće populacije s pozitivnim navodima i doprinosima međugeneracijske povezanosti, hipoteza se treba prihvatiti kao točna.

Druga se hipoteza također odnosi na dio upitnika o stavovima opće populacije i glasi „Opća populacija smatra poželjnim uključenje osoba starije dobi u skupinu osoba mlađe dobi.“. Analizom podataka uočeni su rezultati koji doprinose prihvaćanju spomenute hipoteze:

- a) 82% sudionika smatra da kontakt osoba starije i mlađe dobi doprinosi smanjenju razine ageizma
- b) 88% sudionika smatra da bi iskustvo i mudrost osoba starije dobi doprinijeli dječjem svjetonazoru
- c) 83% sudionika smatra poželjnim sudjelovanje osoba starije dobi u ulozi „Tete čitalice“ u dječjem vrtiću
- d) 72% sudionika smatra poželjnim provođenje zajedničkih aktivnosti učenika i osoba starije dobi u osnovnim školama jednom tjedno
- e) 72% sudionika navodi da je posjet djece Domu za osobe starije dobi u sklopu predškolskih i školskih aktivnosti poželjan
- f) 48% sudionika se ne slaže s tvrdnjom o nemogućnosti provođenja kontakta adolescenata i osoba starije dobi uslijed postojanja stereotipa prema osobama starije dobi u adolescenata

Stoga se, s obzirom na slaganje većine sudionika s poželjnošću sudjelovanja osoba starije dobi u međugeneracijskoj povezanosti, hipoteza treba prihvatiti kao točna.

4.4.3. Opis osoba starije i mlađe dobi te navodi zajedničkih aktivnosti od strane opće populacije

Anketni je upitnik sadržavao 3 pitanja otvorenog tipa, a to su sljedeća: „Navedite barem 2 riječi kojima bi opisali osobu starije životne dobi.“, „Navedite barem 2 riječi kojima bi opisali osobu mlađe dobi (dijete).“, i „Navedite barem 1 zajedničku aktivnost osoba starije i mlađe životne dobi.“. Sudionici su kao odgovor na opis osobe starije dobi naveli 182 različita izraza, 0,60 izraza po sudioniku. Odgovorom na opis osobe mlađe dobi, sudionici su naveli 178 različitih izraza, 0,59 izraza po sudioniku. Naposljetku, kao odgovor na traženu zajedničku aktivnost, sudionici su naveli 83 različita izraza, 0,28 izraza po sudioniku. Odgovori populacije prikazani su u tablici 4.4.3.1. te su poredani po veličini od najveće do najmanje.

	Odgovori opće populacije
Osoba starije dobi	<i>Mudra, mudrost (83), iskusna, iskustvo, puna iskustva (63), pametna (20), vrijedna, radišna, marljiva (19), spora, usporena, usporenost (15), bolesna, bolest (14), draga (14), usamljena, samoća, usamljenost (14), tvrdoglava, svojeglava (13), odgovorna (11), skromna, skromnost (10), zabavna, humoristična, duhovita, zabava (10), kulturna, pristojna (9), potrebita (9), puna znanja (9), umorna, umor (9), brižna (7), ljubazna (7), stara, starost (7), dobra, dobre naravi (6), povučena (6), slaba, slabost, oslabljena (6), staromodna, staromodnost (6), zanimljiva (6), djeca (5), nesretna, žalosna (5), poučna (5), pričljiva (5), simpatična (5), smirena, smirenost (5), iscrpljena (4) i ostali različiti navodi.</i>
Osoba mlađe dobi	<i>Zaigrana, razigrana, zaigranost, razigranost (86), znatiželjna, radoznala, znatiželja, radoznalost (69), vesela, sretna, vedra, veselje (51), živahna, živahnost (32), energija, energična, puna energije, energičnost (20), nestašna (16), bezbrižna, bezbrižnost (14), nestrpljiva, nestrpljivost (13), tvrdoglava, svojeglava (12), brzopleta, brzopletost (11), vrcakava (11), pričljiva, brbljava (10), slatka (10), iskrena, iskrenost (9), neustrašiva, hrabra (9), neposlušna (8), razmažena (8), brza, ubrzana, užurbana (6), glasna, galama (6), maštovita (6), plačljiva (6), uporna (6), aktivna (5), naivna (5), neiskusna, neiskustvo (5), snalažljiva, dosjetljiva (5), zabavna, zabava (5), nasmijana, smijeh (4), hiperaktivna (4), nepromišljena (4), lukava (4), zahtjevna (4), derišta (3), igra (3), nespretna (3), pametna (3) i drugi različiti navodi.</i>
Zajedničke aktivnosti	<i>Šetnja (62), društvene igre, igranje društvenih igara (30), čitanje (23), gledanje televizora, televizor (17), razgovor, pričanje (17), šah, igranje šaha (17), kuhanje (15), crtanje (13), druženje (13), igra, igranje (11), kartanje, karte (9), učenje (9), vožnja biciklom, bicikliranje, biciklizam (9), ribolov</i>

	(8), pjevanje, (6) plivanje (6), spavanje (6), Čovječe ne ljuti se (4), ništa (4), hranjenje, hrane životinje (3), stolni tenis (3), zabava (3), bojanje (2), heklanje (2), ljubav (2), piknik (2), sadnja cvijeća (2), špekularenje (2), vrtlarenje (2) i drugi različiti navodi.
--	--

Tablica 4.4.3. 1. Prikaz odgovora opće populacije na traženi opis osoba starije i mlađe dobi te zajednička aktivnost, [izvor: autor E.P.]

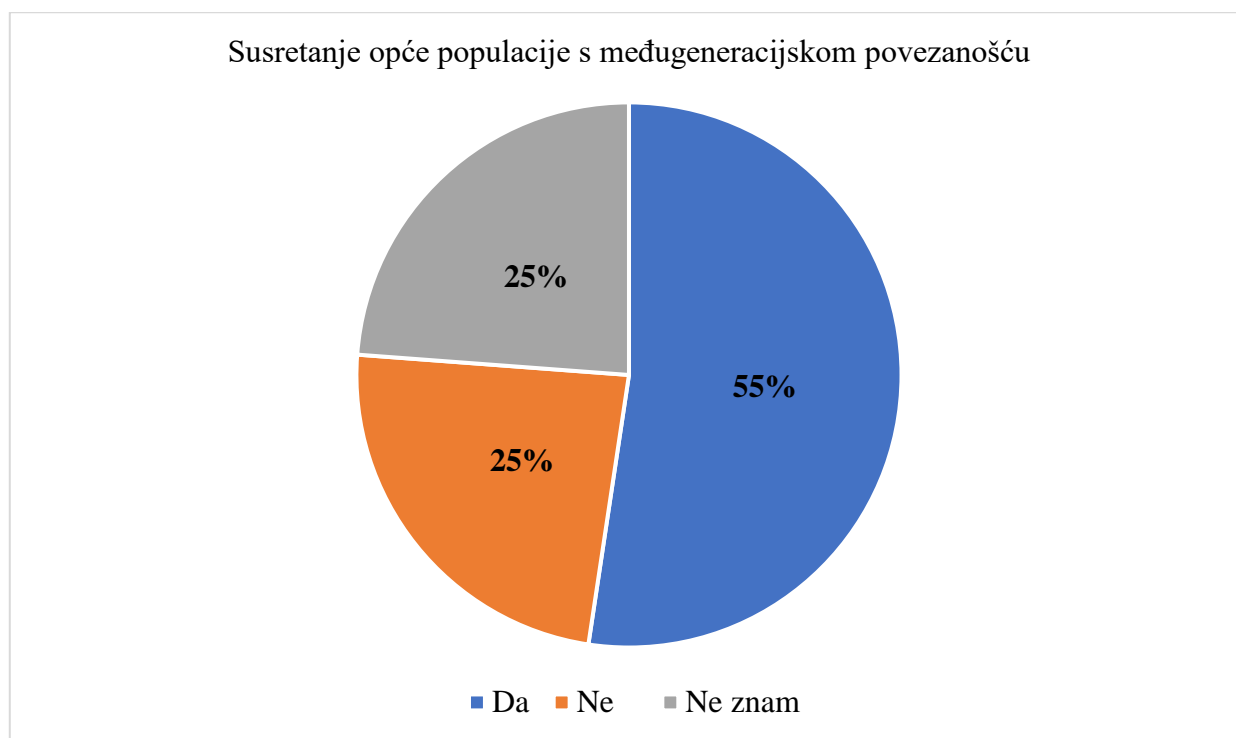
Treća hipoteza rada glasi: „Unutar opće populacije postoje određene predrasude prema osobama starije dobi i njihovim mogućnostima.“. Analizom podataka vidljivi su argumenti koji doprinose odbacivanju navedene hipoteze. Argumenti su sljedeći:

- a) 44% sudionika navodi uglavnom pozitivne stavove, 34% njih pozitivne
- b) 40% sudionika ne slaže se s tvrdnjom o nestrpljivosti i mrzovoljnosti osoba starije dobi (tvrdnja br. 12), dok se njih 29% u potpunosti ne slaže
- c) 33% sudionika niti se slaže niti ne slaže da su osobe starije dobi sličnih osobnosti kao djeca, dok se njih 27% ne slaže
- d) 44% sudionika niti se slaže niti ne slaže s tvrdnjom o nedostatku snage u osoba starije dobi (tvrdnja br. 15), dok se njih 30% slaže s istom
- e) 39% sudionika navodi niti slaganje niti ne slaganje s 17. tvrdnjom, a njih 27% ne slaže se s istom
- f) opisi od strane opće populacije o osobama starije dobi navedeni u tablici 4.4.3.1. većinom su pozitivni.

Usljed vidljivog neslaganja i neodlučnosti s navedenim tvrdnjama o osobama starije dobi, postotak sudionika koji se ne slažu s tvrdnjama je veći od postotka onih koji se slažu. Također, većinskim pozitivnim navodima o istima od strane sudionika, prema slobodnoj procjeni autora sudionici u većini nemaju predrasuda prema populaciji starije dobi te bi se hipoteza trebala odbaciti.

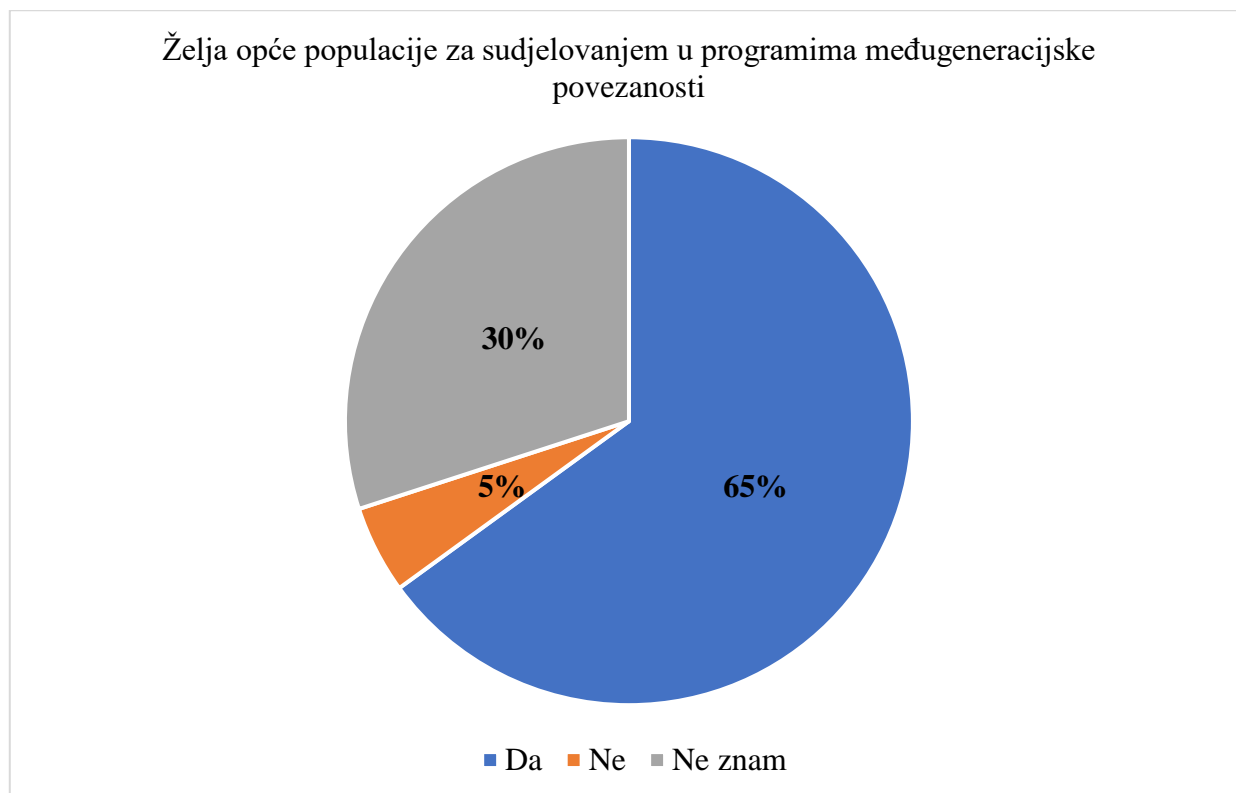
4.4.4. Susretanje opće populacije s međugeneracijskom povezanošću i želja za sudjelovanjem u istoj

Dobiveni podaci o susretanju opće populacije s međugeneracijskom povezanošću prikazani su na grafikonu 4.4.4.1. Na pitanje da li su se dosad susreli s međugeneracijskom povezanošću, 167 sudionika (55%) odgovara da se susrelo, njih 74 (25%) ne zna dok 61 sudionik (20%) navodi da se dosad nije susreo s međugeneracijskom povezanošću.

Grafikon 4.4.4. 1. *Prikaz rezultata o susretanju opće populacije s međugeneracijskom povezanošću, [izvor: autor E.P.]*

Grafikon 4.4.4.2. prikazuje rezultate opće populacije o njihovoj želji za sudjelovanjem u programima međugeneracijske povezanosti. Najveći broj sudionika, njih 197 (65%), navodi postojanje želje za sudjelovanjem. Nadalje, 89 ispitanika (30%) neodlučno je o želji za sudjelovanjem dok njih 16 (5%) izražava da ne želi sudjelovati u programima međugeneracijske povezanosti.

Grafikon 4.4.4. 2. *Prikaz rezultata o želji opće populacije za sudjelovanjem u programima međugeneracijske povezanosti, [izvor: autor E.P.]*

Četvrta je hipoteza formulirana iz pitanja o dosadašnjem susretanju s međugeneracijskom povezanošću i želji za sudjelovanjem u programima iste (pitanje br. 11. i 12. u anketnom upitniku), a glasi: „Opća se populacija dosad uglavnom susrela s međugeneracijskom povezanošću i otvorena je prema sudjelovanju u programima iste.“. Upravo navedeni rezultati o dosadašnjem susretanju opće populacije s međugeneracijskom povezanošću i postojanoj želji za sudjelovanjem u njoj potvrđuju hipotezu te se ona prihvaća točnom.

5. Rasprava

Istraživanje ovog rada provedeno je na uzorku od 302 sudionika opće populacije. Analizom dobivenih rezultata vidljivo je veće sudjelovanje pripadnica ženskog roda (72%) dok su pripadnici muškog roda činili % statističkog skupa. Sudionici su bili pretežno mlade zrele dobi (50%). Cilj istraživanja bio je ispitati stavove opće populacije o međugeneracijskoj povezanosti te dobiti uvid u mišljenje istih o uključenju osoba starije dobi u dobne skupine mlađe dobi. Također, istraživanjem se željelo uvidjeti kakav odnos i stav imaju sudionici prema osobama starije dobi i njihovim mogućnostima. Naposljetku, jedan od cilja bio je i ispitati dosadašnje susretanje pripadnika opće populacije s međugeneracijskom povezanošću kao i postojanje želje za sudjelovanjem u programima iste. Dobiveni su rezultati uspoređeni sa sličnim studijama i dijelovima istih.

Thorson i Perskins (1980.) navode postojanje utjecaja obrazovanja na predrasude prema osobama starije dobi, međutim rezultati istraživanja u ovom radu ne ukazuju na značajnu razliku između stavova osoba nižeg i višeg stupnja obrazovanja, već su stavovi kod istih uglavnom pozitivni. Također, u radu je vidljiva neznčajna razlika između stavova prema osobama starije dobi onih koji žive s osobom starije dobi i onih koji ne žive. Stavovima sudionika o osobama starije dobi, starenju i starosti bavilo se istraživanje provedeno u Poljskoj u razdoblju od 3. siječnja 2013. – e godine do 15. veljače 2014. – e godine koje je objavljeno godinu dana kasnije. Cybulski, Krajewska – Kulak i Jamiolkowski (2015.) navode uvjerenost sudionika poljske populacije u to da se starost prema SZO odnosi na osobe starije od 70 godina. U istraživanju ovog rada, 86% sudionika slaže se da su osobe starije dobi one starije od 65. – e godine života pa time ukazuju na bolje poznavanje granica dobnih skupina prema SZO. Okoye (2005.) u istraživanju provedenom u Nigeriji ukazuje na veliki postotak sudionika (79%) koji su mišljenja da se osobe starije dobi ponašaju poput djece i da su uvijek bolesni (njih 70%). Također, navodi da više od polovice sudionika smatra osobe starije dobi konzervativnim, sumnjičavim i tajnovitim te siromašnima zbog njihove lijenosti. Stavovi sudionika spomenutog istraživanja i sudionika u istraživanju ovog rada tu se razilaze, s obzirom da 78% sudionika istraživanja ovog rada navodi uglavnom pozitivne i pozitivne stavove prema osobama starije dobi. Također, sudionici istraživanja ovog rada većinski opisuju osobe starije dobi kao iskusne, mudre, pametne i vrijedne što proturječi navodima sudionika istraživanja u Nigeriji. Nadalje, Rašević (2022.) u svom radu iznosi najčešće asocijacije sudionika mlade dobi o osobama starije dobi, a to su: slabost, nemoć, poniženje, smrt što je također suprotno od navoda sudionika istraživanja u ovom radu od kojih je najveći postotak bio također mlade dobi. Pozitivno mišljenje sudionika istraživanja vidljivo je i u neslaganjima s negativnim tvrdnjama o osobama starije dobi, poput onih da su nestrpljive, mrzovoljne, dječjih osobnosti.

Nadalje, Gualano i suradnici (2017.) u vlastitom radu iznose rezultate pregleda 27 izvora s ciljem uviđanja pozitivnog utjecaja međugeneracijskih programa na sudionike mlađe i starije dobi. Iznose dokaze o pozitivnom učinku programa međugeneracijske povezanosti na obje spomenute skupine u smislu opće dobrobiti, smanjenja razine depresije, povećanje razine zdravlja i samopoštovanja. Također, Holmes (2009.) opisuje prvu godinu provođenja međugeneracijskog programa u dječjem centru i domu za osobe starije dobi u sklopu zajedničke ustanove. Navodi rezultate međusobne interakcije djece i osoba starije dobi iz kojih zaključuje da provedeni međugeneracijski program promiče pozitivne stavove prema osobama starije dobi te doprinosi senzornoj stimulaciji, samopoštovanju, socijalizaciji i intelektualnom razvoju. Uzevši u obzir navedene dobrobiti programa međugeneracijske povezanosti, u ovom je radu vidljivo da se većina sudionika slaže s dobrobitima međugeneracijskih programa i uočava dobrobiti istih koje su dokazane i u navedenim studijama. Uz spomenuto, Mansfield (2022.) u svom istraživanju navodi kako velika većina mladih stanovnika gradskog područja Tel Aviv u Izraelu koji su sudjelovali međugeneracijskom programu nisu to činili svojevrijedno već u sklopu studija ili rada u vojnoj službi. Također, navodi da sudionici istraživanja mlade dobi ne žele sudjelovati u programima međugeneracijske povezanosti svojevrijedno što rezultira pritužbom organizatora programa o poteškoćama pri uključivanju osoba mlađe dobi u program. Nadalje, spominje da sudionici mlade dobi nisu dovoljno motivirani za sudjelovanje u programima ukoliko oni ne sadrže dodatni poticaj, primjerice novčani poticaj. S druge strane, 65% sudionika istraživanja provedenog u sklopu ovog rada izrazilo je želju za sudjelovanjem u programima međugeneracijske povezanosti iako pitanje nije sadržavalo dodatni poticaj. Unatoč većem postotku sudionika koji su se susreli s programima međugeneracijske povezanosti, 37% njih neodlučno je o postojanju istih u Republici Hrvatskoj dok se njih 40% uglavnom i u potpunosti slaže s tvrdnjom o nepostojanju programa u spomenutoj državi iako poglavlje rada o programima međugeneracijske povezanosti u Republici Hrvatskoj dokazuje postojanje istih.

6. Zaključak

S obzirom na rastući broj osoba starije dobi u svijetu, prihvaćanje istih i međusobna interakcija ključni su za razvoj međusobnih odnosa. Ageizam, stereotipi i predrasude sve su češća pojava u društvu te ne doprinose zadovoljavajućem suživotu osoba starije i mlađe dobi. U svrhu reduciranja spomenutih negativnih pojava, nastaju programi međugeneracijske povezanosti. Kohezija različitih dobnih skupina, rješavanje problema ovisnosti, nasilja, napuštanja škole samo su neki od ciljeva djelokruga rada programa. Međugeneracijski su programi iznimno popularni u Japanu i SAD – u, no polako se, ali sigurno razvijaju i u Republici Hrvatskoj. Spomenuti se ne svode samo na fizički kontakt različitih generacija, već su dosegli i virtualnu razinu, posebice tijekom pandemije COVID – 19. Provođenje ove vrste programa rezultira raznim dobrobitima za sve sudjelujuće dobne skupine te je stoga primjena istih poželjna, kako u društvu tako i u sestrinstvu uslijed susretanja korisnika, a i kolega različitih dobnih skupina.

Rezultati provedenog istraživanja vode ka zaključku o djelomičnom prihvaćanju postavljenih hipoteza. Stavovi sudionika o međugeneracijskoj povezanosti i njenoj namjeni su pozitivni te je vidljivo slaganje sudionika s doprinosima iste. Također, prema navodima sudionika, poželjna je primjena programa međugeneracijske povezanosti kao i uključenje osoba starije dobi u skupinu pripadnika mlađe životne dobi. Iako je istraživanje provedeno uz pretpostavku o postojanju predrasuda prema osobama starije dobi, ta je pretpostavka uglavnom odbačena. Navođenjem pozitivnih asocijacija na osobe starije dobi, sudionici potvrđuju pozitivne stavove prema istima. Također, navođenjem opisa osoba mlađe i starije dobi vidljiva je razlika u korištenim riječima što potvrđuje stav neslaganja prema tvrdnji o sličnim osobnostima između osoba starije dobi i djece. Pripadnici opće populacije koji su sudjelovali u istraživanju većinskim su se dijelom susreli s programima međugeneracijske povezanosti, no s obzirom da je broj onih koji se slažu s nepostojanjem takvih programa u Republici Hrvatskoj veći, susret vjerojatno nije bio s onima u Republici Hrvatskoj. Pohvalan je podatak o postojanju želje većine sudionika za sudjelovanjem u programima međugeneracijske povezanosti, no u svrhu ispunjenja iste nužno je obraćanje pažnje na programe u Republici Hrvatskoj i poticanje njihova razvoja s obzirom da unatoč povećem broju istih, većini pripadnika opće populacije ovog istraživanja oni su nepoznanica.

7. Literatura

- [1] Cambridge Dictionary: Meaning of age, 2022., dostupno na: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/age> , dana 23.7.2022.
- [2] J. Nithyashri, G. Kulanthaivel: Classification of human age based on Neural Network using FG – NET Aging database and Wavelets, IEEE Xplore, 2012., dostupno na: <https://ieeexplore.ieee.org/document/6416855> , dana 23.7.2022.
- [3] Definicija hrane: Nutricionizam - Starija dob, 2015., dostupno na: <https://definicijahrane.hr/nutricionizam/starija-dob/starija-dob/> , dana 23.7.2022.
- [4] S. Kirchengast, B. Haslinger: Intergenerational Contacts Influence Health Related Quality of Life (HRQL) and Subjective Well Being among Austrian Elderly, 3:551 - 556, Portal hrvatskih znanstvenih i stručnih časopisa HRČAK, 2015., dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/245150> , dana 23.7.2022.
- [5] Nature Aging: Strengthening intergenerational connections 1, 323, 2021., dostupno na: <https://www.nature.com/articles/s43587-021-00061-3#citeas> , dana 23.7.2022.
- [6] M. Freedman, T. Stamp: Overcoming Age Segregation, Stanford Social Innovation Review, 2021., dostupno na: https://ssir.org/articles/entry/overcoming_age_segregation , dana 23.7.2022.
- [7] S. Newmann, C. R. Ward, T. B. Smith, J. O. Wilson, J. M. McCrea: Intergenerational Programs – Past, Present and Future, Taylor & Francis, New York, 1997., dostupno na: file:///C:/Users/emina/Downloads/10.4324_9781315783451_previewpdf.pdf , dana 24.7.2022.
- [8] K. B. DeBord, V. Flanagan: Bridging the Gap: Intergenerational Interactions, Extension University of Missouri, 2009., dostupno na: <https://extension.missouri.edu/publications/gh6710> , dana 24.7.2022.
- [9] Ž. Ciler: Međugeneracijsko učenje – ključ održavanja pozitivnih vrijednosti mlađih i starijih generacija, Učilište Ambito, 2020., dostupno na: https://epale.ec.europa.eu/sites/default/files/medugeneracijsko_ucenje.pdf , dana 24.7.2022.
- [10] L. Drury, P. Hutchison, D. Abrams: Direct and extended intergenerational contact and young people`s attitudes towards older adults, PubMed, National Library of Medicine, 2016., dostupno na: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5031197/> , dana 24.7.2022.
- [11] Lovett Care Page: What Is Intergenerational Care?, 2021., dostupno na: <https://lovettcare.co.uk/knowledge-hub/what-is-intergenerational-care/> , dana 24.7.2022.

- [12] R. Dutton: Intergenerational Activity Guide, St. Monica Trust, 2018., dostupno na: www.stmonicastrust.org.uk/guide , dana 25.7.2022.
- [13] A. Aitchison: Origins of Intergenerational Care, Grand Nanny, 2021., dostupno na: <https://grandnanny.co.uk/origins-of-intergenerational-care/> , dana 25.7.2022.
- [14] B. Johnston: Intergenerational Care, The Education People, 2019., dostupno na: <https://www.theeducationpeople.org/blog/intergenerational-care/> , dana 25.7.2022.
- [15] S. Newmann: History and current status of tge intergenerational field, ERIC, 1995., dostupno na: <https://eric.ed.gov/?q=adults+AND+older&ff1=autNewman%2c+Sally&id=ED448079> , dana 25.7.2022.
- [16] T. Martins, L. Midao, S. M. Veiga, L. Dequech, G. Busse, M. Bertram, A. McDonald, G. Gilliland, C. Orte, M. Vives, E. Costa: Intergenerational Programs Review: Study Design and Characteristics of Intervention, Outcomes and Effectiveness, Taylor & Francis, 2018., dostupno na: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/15350770.2018.1500333?scroll=top&needAccess=true> , dana 25.7.2022.
- [17] C. Giraudeau, N. Bailly: Intergenerational programs:What can school – age children and older people expect from them? A systematic review, PubMed, National Library of Medicine, 2019., dostupno na: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6728408/> , dana 25.7.2022.
- [18] A. Kennedy – Behr, E. Rosso, S. McMullen – Roach, A. Berndt, A. Hauschild, H. Bakewell, K. Boshoff, D. Antonello, B. Jeizan, C. M. Murray: Intergenerational Virtual Program: Promoting Meaningful Connections Across the Lifespan During the COVID – 19 Pandemic, PubMed, National Library of Medicine, 2021., dostupno na: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC8720747/> , dana 27.7.2022.
- [19] R. Schier – Akamelu: Intergenerational Activities for Seniors: How Engaging with Younger Generations can Bring Meaning to Your Loved One, A Place for Mom, 2021., dostupno na: <https://www.aplaceformom.com/caregiver-resources/articles/intergenerational-activities-for-seniors> , dana 27.7.2022.
- [20] County Health Rankings & Roadmaps: Intergenerational mentoring and activities, 2021., dostupno na: <https://www.countyhealthrankings.org/take-action-to-improve-health/what-works-for-health/strategies/intergenerational-mentoring-and-activities> , dana 27.7.2022.

- [21] S. Santini, V. Tombolesi, B. Baschiera, G. Lamura: Intergenerational Programs Involving Adolescents, Institutionalized Elderly and Older Volunteers: Results from a Pilot Research – Action in Italy, PubMed, National Library of Medicine, 2018., dostupno na: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6304505/> , dana 27.7.2022.
- [22] A. Canedo – Garcia, J. N. Garcia – Sanchez, D. I. Pacheco – Sanz: A Systematic Review of the Effectiveness of Intergenerational Programs, PubMed, National Library of Medicine, 2017., dostupno na: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5663734/> , dana 27.7.2022.
- [23] M. R. Gualano, G. Voglino, F. Bert, R. Thomas, E. Camussi, R. Siliquini: The impact of intergenerational programs on children and older adults: a review, Cambridge University Press, 2017., dostupno na: <https://www.cambridge.org/core/journals/international-psychogeriatrics/article/abs/impact-of-intergenerational-programs-on-children-and-older-adults-a-review/6DBD14AC9650A154553F0C8D8C6D2253> , dana 27.7.2022.
- [24] M. S. Kaplan: School – based intergenerational programs, UNESCO Institute for Education, UNESCO Digital Library, 2001., dostupno na: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000200481> , dana 27.7.2022.
- [25] H. Hayashitani: Daily interactions between older people and children: The current and ideal states, 2012., dostupno na: <http://www.ilcjournal.org/linksE/img/201810.pdf> , dana 28.7.2022.
- [26] M. Yasunaga, Y. Murayama, T. Takahashi, H. Ohba, H. Suzuki, K. Nonaka, M. Kuraoka, R. Sakurai, M. Nishi, N. Sakuma, E. Kobayashi, S. Shinkai, Y. Fujiwara: Multiple impacts of an intergenerational program in Japan: Evidence from the Research on Productivity through Intergenerational Sympathy Project, Wiley Online Library, 2016., dostupno na: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/ggi.12770> , dana 28.7.2022.
- [27] Generations United: Five Intergenerational Programs Selected for National Distinction, dostupno na: https://www.gu.org/press_releases/five-intergenerational-programs-selected-for-national-distinction/ , dana 28.7.2022.
- [28] M. Wotus, M. Krupa: „ICU Grandpa“ cradles babies when their parents can’t, CNN Health, 2017., dostupno na: <https://edition.cnn.com/2017/09/29/health/icu-grandpa-childrens-hospital-trnd/index.html> , dana 28.7.2022.
- [29] A. McGuire: Toddlers and Senior Together: The Benefits of Intergenerational Care, Institute for Family Studies, 2019., dostupno na: <https://ifstudies.org/blog/toddlers-and-seniors-together-the-benefits-of-intergenerational-care> , dana 28.7.2022.

- [30] D. Marić, T. Jokić, M. Tomljanović, D. Plantak, E. Asipi: Tete pričalice, Portal 24 sata, 2020., dostupno na: <https://www.24sata.hr/news/tete-pricalice-mi-djeci-zelimo-olaksati-boravak-u-bolnicama-675657> , dana 28.7.2022.
- [31] M. Boltžar: Humanitarna bajka jedne tete pričalice, Portal Jutarnji list, 2020., dostupno na: <https://www.jutarnji.hr/native/humanitarna-bajka-jedne-tete-pricalice-kada-udem-u-bolnicu-dobijem-novu-snagu-i-svi-moji-problemi-nestanu-15035365> , dana 28.7.2022.
- [32] Portal grada Lepoglava: Međugeneracijsko druženje povodom Dana starijih osoba, 2017., dostupno na: <http://www.lepoglava.hr/sadrzaj/pregled/medugeneracijsko-druzenje-povodom-dana-starijih-osoba/2985> , dana 1.8.2022.
- [33] Ž. Štampar Zamuda: Nagrada Otisak srca, Međimurski Internet portal Emedjimurje, 2017., dostupno na: <https://emedjimurje.net.hr/vijesti/skolski-kutak/3013291/nagrada-otisak-srca-za-os-tomasa-goricanca-mala-subotica-i-os-draskovec/> , dana 1.8.2022.
- [34] Portal Pomorskog i povijesnog muzeja Hrvatskog primorja Rijeka: Radionica „S koljena na koljeno“, 2018., dostupno na: <https://ppmhp.hr/radionica-s-koljena-na-koljeno/> , dana
- [35] Portal Ženske udruge Katarine Josipdol: Aktivno i kreativno kroz međugeneracijsku povezanost, 2019., dostupno na: <https://zuk-josipdol.hr/aktivno-i-kreativno-kroz-medugeneracijsku-povezanost/> , dana 1.8.2022.
- [36] Bacači sjenki: Međugeneracijska radionica „Izlet u muzej“, 2020., dostupno na: <https://bacaci-sjenki.hr/medugeneracijska-radionica-izlet-u-muzej/> , dana 1.8.2022.
- [37] M. Gršić: Završni susret u sklopu projekta „Međugeneracijski dijalog“, Portal 53, 2020., dostupno na: [https://portal53.hr/završni-susret-u-sklopu-projekta-medugeneracijski-dijalog/](https://portal53.hr/zavrсни-susret-u-sklopu-projekta-medugeneracijski-dijalog/) , dana 1.8.2022.
- [38] Regionalni Tjednik: Međugeneracijsko druženje, 2020., dostupno na: <https://regionalni.com/medugeneracijsko-druzenje-u-sklopu-projekta-umirovljenici-se-dobro-zabavili-u-goricanu/> , dana 4.8.2022.
- [39] R. Divac Borovečki: Povratak u prošlost u društvu krapinskih neandertalaca, Magazin Hrvatske Radio Televizije, 2021., dostupno na: <https://magazin.hrt.hr/price-iz-hrvatske/povratak-u-proslost-u-drustvu-krapinskih-neandertalaca-2778937?jwsourc=cl> , dana 4.8.2022.
- [40] Portal Mirovne grupe Oaza Beli Manastir: Međugeneracijski festival razmjene vještina, 2022., dostupno na: <https://oaza-bm.hr/oaza/naslovnica/item/7148-medugeneracijski-festival-razmjene-vjestina> , dana 4.8.2022.

- [41] A. Piškurić: Međugeneracijska suradnja, Treća dob, 2022., dostupno na: <https://trecadobhrvatska.com/medugeneracijska-suradnja/> , dana 4.8.2022.
- [42] Portal Dug život: Međugeneracijski party – druženje starih i mladih, 2022., dostupno na: <https://www.dugzivot.com/Naslovnica/medugeneracijski-party-druzenje-starih-i-mladih/> , dana 4.8.2022.
- [43] Hrvatski Crveni Križ: Centar za međugeneracijsku podršku u Petrinji, 2022., dostupno na: <https://www.hck.hr/novosti/hck-otvorio-u-petrinji-centar-za-medjugeneracijsku-podrsku/11308> , dana 4.8.2022.
- [44] L. Xu, N. L. Fields, Z. Chen, A. Zhou, A. Merchant, A. Zhou: Big and Mini: A Promising Intergenerational Program for Social Connections, PubMed, National Library of Medicine, 2022., dostupno na: <https://ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC9032717/> , dana 4.8.2022.
- [45] National Academies of Sciences, Engineering and Medicine: Social Isolation and Loneliness in Older Adults, 2020., dostupno na: <https://nap.nationalacademies.org/catalog/25663/social-isolation-and-loneliness-in-older-adults-opportunities-for-the> , dana 5.8.2022.
- Silver Maples News & Blog: The Importance of Intergenerational Relationships, 2018., dostupno na: <https://silvermaples.org/importance-of-intergenerational-relationships/> , dana 5.8.2022.
- [47] S. V. Bosak: Benefits of intergenerational connections, Legacy Project, dostupno na: <https://www.legacyproject.org/guides/intergenbenefits.html> , dana 5.8.2022.
- [48] J.P. Tierney, J.B. Grossman, N.L. Resch: Making a Difference: An Impact Study of Big Brothers Big Sisters, Philadelphia, 1995., dostupno na: http://www.schooloflifefoundation.org/images/BBBS_study.pdf , dana 5.8.2022.
- [49] J. K. DeBrew: Filling the gap: intergenerational activities and their importance to nursing, 2003., dostupno na: https://libres.uncg.edu/ir/uncg/f/J_Debrew_Filling_2003.pdf , dana 5.8.2022.
- [50] S. R. Oliveira, J. S. Gonzalez: Nursing Professionals within the Intergenerational Context during the 20th and 21st Centuries: an Integrative Review, PubMed, National Library of Medicine, 2021., dostupno na: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC8912162/> , dana 5.8.2022.

Popis slika

Slika 2.1.1. 1 Prikaz Nagaya tornja 5

Izvor: <https://www.nagaya-tower.com/> , dostupno 28.7.2022.

Slika 2.1.2. 1 Projekt "Prijatelji za ručak" (eng. "Lunch Buddies") 6

Izvor: <https://redmond.lwsd.org/activities/lunch-buddy-program> , dostupno 27.7.2022.

Slika 2.1.2. 2 D. Deutchman tijekom volonterske aktivnosti 7

Izvor: <https://edition.cnn.com/2020/11/21/us/iyw-icu-grandpa/> , dostupno 28.7.2022.

Slika 2.1.3. 1 "Teta pričalica" tijekom volonterske aktivnosti 8

Izvor: <https://www.24sata.hr/news/tete-pricalice-mi-djeci-zelimo-olaksati-boravak-u-bolnicama-675657>, dostupno 28.7.2022.

Slika 2.1.3. 2 Aktivnost Centra za međugeneracijsku podršku 10

Izvor: <https://www.hck.hr/novosti/hck-otvorio-u-petrijci-centar-za-medjugeneracijsku-podrsku/11308>, dostupno 4.8.2022.

Slika 2.1.4. 1 Snimak zaslona provođenja virtualnog programa 11

Izvor: <https://bigandmini.org/>, 4.8.2022.

Popis tablica

Tablica 4.4.1. 1. <i>Sociodemografski podaci sudionika u apsolutnim i relativnim frekvencijama, [izvor: autor E.P.]</i>	18
Tablica 4.4.1. 2. <i>Prikaz stavova opće populacije o osobama starije dobi, [izvor: autor E.P.]</i>	19
Tablica 4.4.1. 3. <i>Prikaz stavova opće populacije prema osobama starije dobi prema življenju s istima, [izvor: autor E.P.]</i>	20
Tablica 4.4.1. 4. <i>Stavovi ispitanika prema završenom stupnju obrazovanja, [izvor: autor E.P.]</i> .	20
Tablica 4.4.2. 1. <i>Prikaz rezultata dijela upitnika o stavovima opće populacije o međugeneracijskoj povezanosti, njenoj namjeni i integraciji u društvo, [izvor: autor E.P.]</i>	24
Tablica 4.4.2. 2. <i>Prikaz deskriptivnih podataka dijela upitnika o stavovima opće populacije o međugeneracijskoj povezanosti, njenoj namjeni i integraciji u društvo, [izvor: autor E.P.]</i>	28
Tablica 4.4.3. 1. <i>Prikaz odgovora opće populacije na traženi opis osoba starije i mlađe dobi te zajednička aktivnost, [izvor: autor E.P.]</i>	31

Popis grafikona

Grafikon 4.4.1. 1. *Prikaz rezultata pitanja o življenju s osobom starije dobi, [izvor: autor E.P.]*
.....19

Grafikon 4.4.4. 1. *Prikaz rezultata o susretanju opće populacije s međugeneracijskom povezanošću, [izvor: autor E.P.]*.....32

Grafikon 4.4.4. 2. *Prikaz rezultata o želji opće populacije za sudjelovanjem u programima međugeneracijske povezanosti, [izvor: autor E.P.]* 33

Prilog 1: Anketni upitnik

Anketni je upitnik osmišljen od strane autora rada isključivo za potrebe istraživanja ovog rada.

Poštovani,

ovim Vas putem pozivam na sudjelovanje u istraživanju pod nazivom „Stavovi opće populacije o međugeneracijskoj povezanosti i njenoj integraciji u društvo“. Ovaj je anketni upitnik kreiran i provodi se isključivo u svrhu izrade završnog rada na Odjelu za sestrinstvo Sveučilišta Sjever u Varaždinu pod mentorstvom izv. prof. dr. sc. Marijane Neuberg.

Upitnik je u potpunosti anonimn te je sudjelovanje u istraživanju dobrovoljno i možete odustati u bilo kojem trenutku. Vaše se dobrovoljno ispunjavanje upitnika također smatra informiranim pristankom na sudjelovanje u navedenom istraživanju. Za samo ispunjavanje upitnika potrebno je odvojiti 5 do 10 minuta. Ljubazno Vas molim da na sva pitanja odgovarate iskreno u cilju dobivanja što objektivnijih podataka.

Unaprijed zahvaljujem na uloženom trudu i izdvojenom vremenu.

S poštovanjem, Emina Pintarić, studentica 3. godine studija sestrinstva na Sveučilištu Sjever

1. Spol

M

Ž

2. Dob

18 – 25

26 – 35

36 – 45

46 i više

3. Mjesto stanovanja

Urbano područje (grad)

Ruralno područje (selo)

4. Stupanj obrazovanja

Završena osnovna škola

Završena srednja škola

Završeni preddiplomski studij

Završeni diplomski studij

Završeni doktorat

5. Živate li s osobom starije životne dobi?

Da

Ne

6. Kakvi su Vaši stavovi o osobama starije životne dobi?

Označite uz pomoć brojeva od 1 do 5.

- 1 - negativni
- 2 – uglavnom negativni
- 3 – niti negativni niti pozitivni
- 4 – uglavnom pozitivni
- 5 - pozitivni

7. Kroz sljedeće će se tvrdnje ispitati Vaši stavovi o međugeneracijskoj povezanosti i njenoj integraciji u društvo. Vašim odgovorom iznosite svoje mišljenje stoga nema pogrešnog odgovora. Na navedene tvrdnje odgovarajte po prvom dojmu. Na tvrdnje odgovarate tako da ih pažljivo pročitate i na priloženoj skali od 5 stupnjeva označite u kojoj se mjeri sa pojedinom tvrdnjom slažete odnosno ne slažete.

- 1 – u potpunosti se ne slažem
- 2 – ne slažem se
- 3 – niti se slažem niti se ne slažem
- 4 – slažem se
- 5 – u potpunosti se slažem

Prema Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji, osoba starije životne dobi je osoba starija od 65. godine života.	1	2	3	4	5
Međugeneracijska povezanost je svrsishodno okupljanje različitih dobnih skupina i generacija u obostrano korisnim planiranim aktivnostima s ciljem razvoja međusobnog razumijevanja i poštovanja te pozitivnog utjecaja.	1	2	3	4	5
Međugeneracijska povezanost podržava osobe starije životne dobi pri uključivanju u zajednicu.	1	2	3	4	5
Međugeneracijska povezanost doprinosi mentalnom zdravlju osoba starije životne dobi te pozitivno djeluje na smanjenje razine depresije i socijalne izolacije.	1	2	3	4	5
Sudjelovanje djece i osoba mlađe životne dobi u međugeneracijskoj povezanosti povećava samopouzdanje, empatiju te doprinosi razvoju komunikacijskih vještina u spomenutim dobnim skupinama.	1	2	3	4	5
Djeca i osobe mlađe životne dobi koji u najranijoj dobi stupaju u kontakt s osobom starije životne dobi pokazuju nižu razinu ageizma (diskriminacije i stvaranja stereotipa na temelju dobne skupine).	1	2	3	4	5
Međugeneracijska povezanost pruža priliku učenja djece od strane osoba starije životne dobi.	1	2	3	4	5
Međugeneracijska povezanost i sve što ona obuhvaća poželjni su i korisni za dobnu skupinu starije životne dobi kao i za onu mlađe životne dobi.	1	2	3	4	5
Osobe starije i mlađe životne dobi, imaju interes za zajedničke aktivnosti (npr. šah)	1	2	3	4	5
Iskustvo i mudrost osoba starije životne dobi doprinijeli bi dječjem svjetonazoru.	1	2	3	4	5
Poželjno je da osobe starije životne dobi sudjeluju u međugeneracijskoj povezanosti u ulozi “Tete čitalice” u dječjem vrtiću.	1	2	3	4	5

Osobe starije životne dobi nisu pogodne za provođenje vremena s djecom zbog svoje nestrpljivosti i mrzovoljnosti.	1	2	3	4	5
Poželjno je da se u osnovnim školama jednom tjedno provode zajedničke aktivnosti osoba starije životne dobi i učenika.	1	2	3	4	5
Osobe starije životne dobi su sličnih osobnosti kao i djeca.	1	2	3	4	5
Osobe starije životne dobi nisu fizički u mogućnosti pratiti aktivnosti djece zbog nedostatka snage.	1	2	3	4	5
Poželjno je da djeca u sklopu predškolskih i školskih aktivnosti redovno posjećuju Dom za osobe starije dobi.	1	2	3	4	5
Osobe starije životne dobi vole svoju rutinu i samoću te bi im sudjelovanje u međugeneracijskoj povezanosti s djecom to narušilo.	1	2	3	4	5
Napredak međugeneracijske povezanosti u Republici Hrvatskoj doprinio bi odnosu osoba starije i mlađe životne dobi.	1	2	3	4	5
Programme međugeneracijske povezanosti nemoguće je provoditi u adolescenata zbog postojanja stereotipa i predrasuda prema osobama starije životne dobi.	1	2	3	4	5
Programi međugeneracijske povezanosti u Republici Hrvatskoj još uvijek ne postoje.	1	2	3	4	5

8. Navedite barem 2 riječi kojima bi opisali osobu starije životne dobi.

---

9. Navedite barem 2 riječi kojima bi opisali osobu mlađe životne dobi (dijete).

---

10. Navedite barem 1 zajedničku aktivnost osoba starije i mlađe životne dobi.

---

11. Jeste li se dosad susreli sa međugeneracijskom povezanošću?

- da
- ne
- ne znam

12. Biste li u budućnosti voljeli sudjelovati u programima međugeneracijske povezanosti?

- da
- ne
- ne znam

IZJAVA O AUTORSTVU

I

SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim privjajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, EMINA PINTARIĆ (ime i prezime) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom STAVOVI OPĆE POPULACIJE O NEBUDGENERACIJSKOJ POVEZANOSTI I NJENOJ INTEGRACIJI U DRUŠTVO (upisati naslov) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:

(upisati ime i prezime)
EMINA PINTARIĆ

Emina Pintarić

(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, EMINA PINTARIĆ (ime i prezime) neopozivo izjavljujem da sam suglasan/na s javnom objavom završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom STAVOVI OPĆE POPULACIJE O NEBUDGENERACIJSKOJ POVEZANOSTI I NJENOJ INTEGRACIJI U DRUŠTVO (upisati naslov) čiji sam autor/ica.

Student/ica:

(upisati ime i prezime)
EMINA PINTARIĆ

Emina Pintarić

(vlastoručni potpis)